

Naročnina

za državo SHS:
na mesec ..... Din 20
za pol leta 120
za celo leto 240

za inozemstvo:
mesečno ..... Din 30

Sobotna izdaja:
celoletno

v Jugoslaviji .... Din 40
v inozemstvu 60

SLOVENE

Cene inseratov:

Enostolpna petineta vrsta
malih oglasov po Din 1'50 in
Din 2'—, večji oglasi nad
45 mm višine po Din 2'50,
veliki po Din 3'— in 4'—
oglas v uredniškem delu
vrstica po Din 6'—.

Pri večjem naročilu popust
izhaja vsak dan izjemski
ponedeljka in dneva po
prazniku ob 4. uri zjutraj.

Poština plačana v polovici.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici 6/III. Rokopis
se ne vračajo; nestranskost pisma se ne spre-
jemajo. Uredništva telefon 50, upravništva 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ulici 6. Čekovni račun:
Ljubljana 10.650 in 10.349 (za inserate) Sara-
jevo 7.565, Zagreb 39.011, Praga in Dunaj 24.797.

Čemu kriza?

Skrbnemu opazovalcu mednarodnega položaja ne more ostati prikrito, da se notranje politične in gospodarske razmere v vseh državah sveta izboljšujejo. Zmaga konservativne stranke v Angliji ne izpremeni bistveno niti zunanje niti notranje političnih smernic te velike države. Anglija bo slejkoprej nadaljevala politiko mirnega sporazuma in gospodarskega sodelovanja med britanskim otcem in kontinentom pa Ameriko in ne bo prekinila prizadevanja za stalno pomiritev med Francijo in Nemčijo. Izvolitev Coolidgea za predsednika Zedinjenih držav S. A., ki je skoroda gotova, bo jamčila za nadaljnje sodelovanje Amerike pri delu za politično gospodarsko konsolidacijo Evrope. Predstoječe državnozbornske volitve v Nemčiji bržkone ne izpremenijo prevodne in uspešne politike srednje linije, ki jo je inavguriral kancler Marx in ki je čez noč Nemčiji zagotovila gospodarsko obnovo ter korenito izboljšala njeno razmerje do držav velike antante. Francija bi miro-ljubnim zunanje političnim smernicam Herriota sledila tudi, če bi vlada levičarskega bloka padla, kakor to kažejo nekatera znamenja iz najnovejšega časa. Ta splošna težnja po mirni rešitvi vseh notranjih in zunanje državnih problemov je tudi vzrok, da se italijansko ljudstvo izogiblje vsakega notranjega pretresanja. Ista prizadevanja vodijo politiko manjših držav, oziroma naših neposrednih sosedov.

Čisto nasprotno sliko pa nuja kralje-vina Srbov, Hrvatov in Slovencev. Nikjer ni notranje politično življenje tako raz-rvano kakor pri nas. Ne mi — srbski listi pišejo, da nas čaka zopet robstvo pod tuj-cem, ker »velikaši ne znajo, komu pripa-da carstvo«. To spoznanje, da nas notranja politična razklanost, ki pravzaprav ni nič drugega kakor trajna latentna državljans-ka vojna, vede polagoma do razsula ka-kor nekdanjo poljsko republiko, pa nič ne pomaga, dokler se ne bodo oni, ki so jo povzročili in jo vzdržujejo, za vedno iz na-šega političnega življenja odstranili. To se lahko doseže čisto mirnim potom, če se pusti nemoteno poslovati parlamentarni ustroj, če se elementom zdrave demokra-cije, sporazuma in stroge nadstrankarske zakonitosti pusti svoboda uveljavljanja na temelju parlamentarizma.

Ta edina možnost ozdravljenja naše-ga bolnega državnega organizma je bila dana z imenovanjem Davidovičeve vlade, s katero so nastopile v SHS razmere, po katerih se je šele naša država uvrstila med ostale države sveta, da se v skladu z običnim duhom časa udeleži skupnega dela za obnovo Evrope, za povzdigo gospodar-stva, politične skupnosti in duha ljudovla-de in kulturnega edinstva. Toda peščica onih, ki mislijo, da »le njim pripada car-stvo«, je z nedostojnimi azijskimi spletkami, brez smisla za obče dobrine, brez najmanjše lojalnosti, kakor jo pozna dru-god v Evropi vsaka opozicija, začela pe-klensko delo razdiranja, da bi na ruševi-nah zopet zavladala korupcija. V trenutku, ko bi se bili mogli pritegniti k sodelovanju v vladi zastopniki hrvatskega naroda, je ta družba s pomočjo laži, klevet in podpi-hovanja dosegla, da se je reševanje naše-ga državnega problema čisto proti duhu ustave preneslo iz tal parlamenta, oziroma njegove večine na tla, koder odločajo ne-odgovorni osebni vplivi. Njihov namen pri-tem je bil, da se vzpostavi režim golega nasilja, ki naj bi po uveljavljanju izjemne-ga stanja izvedel v svoj prilog krvave vo-litve, toda ta poizkus je zadel na nepre-magljive težkoče, ker bi se mogel uresni-čiti samo po direktni kršitvi večinskega principa, parlamentarizma in demokracije. Zato so poslali v ospredje Timotijevića, ki naj spele pristaše sporazuma in zakonito-sti na led, da bi pristali na kombinacijo, katera naj bi pripravila tla vzpostavitvi velesrbskega hegemonizma, upravne ne-poštenosti in nasilja. Obenem so z uprav-tatarsko lokavostjo izživljali Radića, da bi iz njegovih nepremišljenih izjav kovali ka-pital in razdrli solidarnost antikorupcionis-tičnih elementov. Toda našli so svojega moistra. Kajti še predno so se gospodje radikali sami izdali v »Samoupravo«, kjer so svoje pogoje za vstop v Timotijevićevo vlado tolmačili tako, da je vsakdo spoznal,

da so v nasprotju z besedilom svoje oficijel-ne izjave proti nadaljevanju politike spo-razuma, — je Jugoslovanski klub izjavil, da njihovih pogojev ni smatrati za resne. Kajti radikali so se izrekli za »sporazum« samo v tistem smislu, kakor so ga oni ve-dno umevali, in kako so ga umevali, so jasno pokazala dejstva.

Zaradi tega stojimo danes zopet tam, kjer smo stali, ko je g. Davidović bil pri-moran podati demisijo. Čemu torej ta dol-gotrajna kriza? Ali zato, da je zastalo za-konodajno delo v trenutku, ko je bila Da-

vidovičeva vlada pravkar končala najnuj-nejše priprave za to delo in bi se bilo nje-no delovanje v svojih blagodejnih posledicah še-le začelo prav čuti? Ali pa je bila kriza uprizorjena za to, da se onemogoči sporazum in pobijanje korupcije ter zatre ljudska volja? Že najbližji čas bo ta vprašanja, ki gredo med ljudstvom od ust do ust, razčistil, in jasno ter nedvoumno po-kazal, če je v naši državi sploh še možno delovanje poštenih strank za pravičnost, zakonitost, red in poštenost v državni upravi!

Po vrnitvi Timotijevićevega mandata.

STVARNO MOŽNA SAMO ENA REŠITEV: VLADA PARLAMENTARNE VEČINE. — DRŽAVNI PREVRAT S P.-P. VLADO V BELGRADU NI IZKLJUČEN.

Belgrad, 5. nov. (Izv.) Po soglasni od-ločitvi demokratskega kluba, s katero sta soglašala Jugoslovanski in muslimanski klub, je ob 1. uri Kosta Timotijević vrnil mandat. S tem se je končal pred 8 dnevi začetni poizkus, da se razširi baza za delo za sporazum. To se je poizkušalo vsled tega, ker je morala, kakor že poudarjeno, Davidovičeva vlada dati 15. oktobra ostav-ko, da se razširi baza za nadaljevanje Da-vidovičeve vlade. Pri svojem nastopu je vlada sporazuma dobila v zbornici glasove poslancev vseh parlamentarnih klubov, razen radikalov in Pribičevićevih poslan-cev. Pod razširitev baze se je torej mo-ralo razumeti samo to, da se želi na dose-danem programu parlamentarne večine tudi sodelovanje radikalov, kajti Pribiče-vić je bil izključen vsled znane nasilne po-litike. Takoj po neprostovoljni ostavki so se tudi storili koraki v tej smeri. Radikalni klub je bil ponovno konzultiran. Njegovi prvaki so sodelovali pri skupnem posveto-vanju na dvoru. Pribičevića niso upošte-vali.

Vsi naporji so bili zaman. Dasiravno se je pri večini poslancev radikalnega kluba pokazala volja, da se končno iztrgajo iz rok voditeljev, ki stoje na čisto homoge-nem programu, vendar se radikalna stran-ka v celoti ni nikdar v tem smislu izjavila. Nasprotno je v odločilnem momentu ved-no zmagal duh Pašičeve predpotopne na-silne politike. S svojim merodajnim skle-pom je radikalna stranka pokazala, da ne sprejema politike bratskega sporazuma, marveč da se ji hoče več krvi, novega na-silja, novega izkoriščanja bratskih nara-dov, da hoče nadaljevati dobičkanosno po-litiko korupcije in bogatenje na račun ljud-skih žuljev. Tak je bil tudi večerajšnji od-govor, s katerim so onemogočili poizkus in tako je postal položaj bolj jaseen, kot kdaj dosedaj, dasiravno se je vedno smatralo, da je radikalna stranka, dokler stoji pod vplivom Pašića, Markovića in njima sličnih za navedeno, ne državno, temveč politiko osebnih interesov, je bil ta poizkus dober, ker je bila radikalna stranka z njim po-stavljena pred oficielno odločitev. Ta odlo-čitev je padla povsem v duhu Markoviće-vih idej. Tudi današnja »Samouprava« tol-mači v uvodniku večerajšnje odločitve ra-dikalnega kluba v istem smislu, kakor smo jo mi tolmačili večeraj. Radikalni stranki ni za sporazum, ona hoče nadaljevati stare znane metode. Zato se na njo kot celoto ne more več računati, če se bo hotelo iz-polniti pogoje, pod katerimi je Davidović moral podati ostavko.

Po vrnitvi Timotijevićevega mandata ostane to, da se razvoj politike vrne na parlamentarna tla in da se razplet javnega življenja ne vrši v temnih zakulisnih hod-nikih. Javno življenje naj se odigrava pred javnim forum v parlamentu. To je edino pravilo, kajti vse drugo je škodljivo za državo in ljudstvo. Zato bi bila edino pra-vilna rešitev v sedanjem položaju ta, da se sestavi vlada, ki je sposobna okrog sebe zbrati večino od ljudstva izvoljenih zastop-nikov, to je vlada parlamentarne večine. Vsaka druga rešitev je nepravilna in tudi krivična, ker bi ne odgovarjala ljudski vo-lji, ker bi bila v nasprotju z načelom ljud-ske suverenitete. To je jasno, dasiravno se imenuje še druga kombinacija. V Bel-gradu se računa z možnostmi, ne pa vedno s stvarnim položajem. Vendar se pa tudi od možnosti imenujete samo dve: Kot prva vlada parlamentarne večine, ki bi s pa-rlamentom delala v splošno korist. To mož-

nost smo mi nazvali kot edino možno in pravilno rešitev. Zato se mora ž njo na prvem mesu računati. Druga možnost je vlada s Pašičem in Pribičevićem na čelu. Ta možnost znači državni prevrat, zausni-ica ogromni večini Srbov, Hrvatov in Slo-vencev. Volitve pod njuno vlado v zna-menju nasilja, v duhu srednjeveške inkvi-zicije in v duhu očite tatvine državnega in ljudskega imetja ne značijo nobene rešitve. Če hočejo volitve, se morajo te vo-litve izvršiti v istem smislu kakor to za-hteva večina parlamenta. Zato se s to mož-nostjo s P.-P. vlado najmanj računa. Ka-rakteristično za belgrajsko politiko pa je to, da računa tudi s to možnostjo. Tretje možnosti pa ni. Ali vlada mirnega in brat-skega sporazuma ali pa vlada preloma, vlada nasilja in korupcije. Položaj je jaseen in razčiščen in odločitev mora biti lahka. Mislijo, da na odločitev ne bomo dolgo čakali.

KOMUNIKE DEMOKRATSKEGA KLUBA.

Belgrad, 5. nov. (Izv.) Dopoldne se je sestel demokratski klub in razpravljaj o radikalnih pogojih za vstop v Timotije-vićevo vlado. Ob pol 1. se je seja končala in klub je izdal sledeč komunikacije:

»Klub je ugotovil, da odgovor, ki so ga dali radikali Timotijeviću, ne odgovar-ja mandatu, ki ga je kralj dal Timotijeviću, in da se iz današnjega uvodnika »Samo-uprave« vidi, da radikalni klub ne name-rava voditi politike, kakor se je glasil Ti-motijevićevo mandat.«

Davidović se je takoj podal v Jugosl. in v muslimanski klub in ju obvestil o so-glasni odločitvi demokratov. Po tej odlo-čitvi se je Timotijević takoj napotil na dvor h kralju in vrnil s isto motivacijo od njega dobljeni mandat. Ko je ob 1. odha-jal iz dvora, je izjavil: »Sinočnji odgovor radikalov in današnji uvodnik »Samo-uprave« je obrazložil odgovor na ta način, da so vse tri skupščinske skupine ožje-ga bloka s tem odbile od strani radikalov pričeto delo sporazuma s Hrvati. Vsled takega razlaganja tretje točke mandata je sledila naravna posledica, da sem vrnil kralju mandat.«

KOMUNIKE MUSLIMANSKEGA KLUBA.

Belgrad, 5. nov. (Izv.) Muslimanski klub je imel danes sejo, na kateri je raz-pravljaj o odgovoru radikalov in izdal sle-deč komunikacije:

»Davidovičeva vlada je dala ostavko z namenom, da se razširi temelj za nado-ljevanje njenega dela. Timotijević je do-bil mandat, da sestavi koncentracijsko vlado, ki bi morala nadaljevati delo Davidoviće-ve vlade, posebno delo za sporazum s Hr-vati in Slovenci. Vendar se iz pogojev ra-dikalnega kluba vidi, da radikali ne pri-stajajo na to, da se nadaljuje ta politika, ampak zahtevajo, da se dela za sporazum po metodah, s katerimi so delali preje, s čemer je osnovna razlika med Davidovi-ćevo in Pašičevo vlado. Smatramo, da je oficielna politika radikalne stranke, od-kar jo vodi Pašić, bila naravnost naper-jena proti Hrvatom, Slovincem in musli-manom in proti sporazumu. Radi tega na tako politiko sporazuma ne moremo pri-stati. Radikalni klub bi moral tudi jasno povedati, ali sprejema načrt zakona o in-validih in o pobijanju korupcije tako, ka-kor ga je predložila Davidovičeva vlada. To je posebno važno, ker se radikali v

svojih pogojih sklicujejo na načrt zakona o invalidih izza svoje homogene vlade, ki je zelo slab za invalide in ker so radikali člani odbora za proučevanje zakonskega predloga o pobijanju korupcije zahtevali, da ta zakon ne velja za korupcionistična dejanja, ki so bila storjena dosedaj in da se ne preiskujejo naglo pridobljena pre-moženja in bogastva posameznih javnih delavcev. Poslednji pogoji o uporabi za-kona napram vsem in vsakemu in njih raz-lage opravičujejo sumnje, da se pod njimi skrivajo stare metode Pašića in Pribiče-vića. Z ozirom na to smatra klub, da je vsled nastopa radikalnega kluba koncen-tracijska vlada nemogoča.«

JOVANOVIĆ, DAVIDOVIĆ IN PAŠIĆ KONZULTIRANI.

Belgrad, 5. nov. (Izv.) Takoj ko je Ti-motijević vrnil mandat, je bil predsednik narodne skupščine Jovanović poklican na dvor in je ostal pri kralju na kosilu. Kon-sultiran od kralja o položaju, je Jovanović izjavil, da obstajajo dve možnosti ali P.-P. volivna vlada ali pa stara vlada. Izvedeli smo, da je Jovanović izjavil, da ne bi mogel priporočiti vlade parlamentarne večine. To stališče kot predsednika na-rodne skupščine je vredno vse obsodbe, kajti Jovanović je bil izvoljen od te parla-mentarne večine in bi moral tolmačiti nje-ne želje in njeno voljo.

Po Jovanovićevi avdienci se je kralj podal na sprehod v družbi kraljice Ma-rije.

Ob pol 5 je bil poklican na dvor Ljuba Davidović. V avdienci je ostal dve uri. Kralju je razložil nastali položaj in iz-javil, da je edino državniška politika ta, da se sestavi vlada parlamentarne večine. Ta vlada bloka bi bila vlada sporazuma, mira, reda in zakona, nasprotno pa bi bila P.-P. vlada, vlada nasilja in korupcije.

Po svoji avdienci se je Davidović po-dal v predsedništvo vlade, kjer je bila daljša seja med voditelji bloka. Po Davi-dovićevi avdienci je kralj poslal dvornega ministra Jankovića na stanovanje Nikole Pašića, da izve ta njegovo mišljenje. Jasno je, kaj je Pašić odgovoril. Položaj je po-polnoma prost in jaseen. Obstajajo samo dve možnosti, ki smo jih navedli.

Danes se še kralj ni odločil. Mislijo, da bo odločitev kmalu padla, ker so vsa vprašanja tekom dolge krize dovolj raz-čiščena.

SOĐELOVANJE HRSS.

Zagreb, 5. nov. (Izv.) Nocoj se je vršila seja predsedstva HRSS, na kateri so skle-nili, da še nocoj odpotujeta v Belgrad dr. Maček in Predavec, da sodelujeta pri na-daljnem reševanju krize.

Coolidge — predsednik Zedinjenih držav.

Newyork, 5. nov. (Izv.) Po dosedanji-h poročilih je volivna udeležba Unije zelo živahna. Število volivcev cenijo na 38 mi-lionov. V mnogih mestih je prišlo do kr-vavih spopadov med političnimi nasprot-niki. V nekaterih krajih ob mehikanski meji so morali proglasiti obsedno stanje.

Newyork, 5. nov. (Izv.) Prve volivne rezultate so javili iz Ashorda in Somer-seta. Izvoljenih je bilo 32 elektorjev (vo-livnih mož), izmed katerih se je izjavilo 28 za Coolidgea in 4 za njegovega proti-kandidata Davisa.

Newyork, 5. novembra. (Izv.) Coolid-ge je izvoljen za predsednika Zedinjenih držav, Charles G. Dawes pa za podpred-sednika.

Washington, 5. nov. (Izv.) Iz vladnih krogov poročajo, da bo Amerika dajala Evropi še vedno posojila za gospodarsko obnovo, nikakor pa ne za oboroževanje.

NUNCIJ MSGR. CERETTI ZAHTEVA ZADOŠČENJE.

Pariz, 5. nov. (Izv.) »Matine« poroča: Papežev nuncij msgr. Ceretti se je v raz-govoru z ministrskim predsednikom Her-riotom pritožil nad nekim žaljivim govo-rom naučnega ministra in je v prijaznih besedah zahteval, da naučni minister Al-bert žaljivke prekliče in obžaluje. Če se to ne bi zgodilo, bo msgr. Ceretti sklical diplomatski zbor in ga vprašal za mne-nje, kaj mu je storiti.

Italija.

NOVI FAŠISTOVSKI ZLOČINI.

Rim, 5. nov. (Izv.) Na predvečer praznika Vseh svetnikov so fašisti v nekem baru v Trastevere brez razloga napadli kiparja Marcianija, ki je bil v družbi s svojo ženo. Fašisti so Marcianija potegnili na cesto in ga zabodli.

Modena, 5. nov. V S. Felice sul Panaro so fašisti udrli v društvene prostore bojevnike organizacije in vse opustošili.

FAŠISTOVSKO NASILJE V PALAČI KATOLIŠKIH DRUŠTEV.

Rim, 5. nov. (Izv.) Minolo soboto zvečer je vdrl deset oboroženih fašistov v vatikansko palačo, v kateri imajo svoje prostore razna katoliška društva. Fašisti so razbili vse pisemske skrinjice in nato odšli.

«Osservatore Romano» poroča o tem dejstvu kakor tudi o umoru kiparja Marcianija in izgredih v Rimu, Firenci, Neapolju, Parmi itd. Končno pravi list: »Ali je spričo vseh teh dejstev dovoljeno vprašati: Kam gremo? Po Rimu pohajajo skupine fantičev, oborožene z revolverji in gorjanci in orožniki nimajo povelja, da jih aretirajo; fantiči udirajo tudi v papeško palačo in uganjajo tam svoja junaštva! Ali se tako ustvarja položaj za sv. leto?»

Rim, 5. nov. (Izv.) Povodom praznovanja zmage v svetovni vojni je došlo včeraj v Rimu do krvavih izgredov. Fašisti so napadli republikance, katerim niso hoteli dovoliti vdeležbe na proslavi. Ranjenih je bilo večje število oseb. Podobni izgredi so se pripetili tudi v Messini, Palermu in drugih mestih Južne Italije.

»BANCA ADRIATICA«.

Rim, 5. novembra. (Izv.) Listi poročajo, da so pri tržaški »Banca Adriatica« odkrili poneverbe v znesku 53 milijonov lir.

ZINOVJEVO PISMO.

London, 5. nov. (Izv.) Poseben odbor, ki je preiskaval znano afero zaradi Zinovjevega pisma, je izdelal poročilo, v katerem ugotavlja, da originalnega pisma nihče ni videl.

DIPLOMATSKI ODNOSAJI MED RU-SIJO IN FRANCIJO.

Pariz, 5. nov. (Izv.) Jean Herbet je imenovan za francoskega poslanika v Moskvu. Krasin pa za ruskega poslanika v Parizu.

»ZAROTA« V ROMUNIJI.

Bukarešt, 5. novembra. (Izv.) V prostorih nekega protižidovskega društva so izvršili hišno preiskavo. Ugotovili so, da so člani društva nameravali umoriti več vodilnih političnih oseb.

SLADKORNI KARTEL NA POLJSKEM RAZPADEL.

Varšava, 5. novembra. (Izv.) Listi poročajo, da se je poljski sladkorni kartel razbil, ker je propadla banka, ki je kartel financirala. Več vodilnih oseb te banke so zaprli.

POVODENJ V NEMČIJI IN V FRANCIJI.

Köln, 5. nov. (Izv.) Vodovje vsled nepristane deževja še vedno narašča. V Trieru sega v nižjih legah voda do prvega nadstropja. Boje se, da bo morala železnica Trier — Koblenz ustaviti obrat. Voda narašča povprečno za 50 cm na uro.

† Monsignor Franc Kosec.

Umrli je mož, mož v pravem in polnem pomenu besede, kremen-značaj, kakršnih je žal danes vedno manj. Tih, skromen, skoro neopažen, zlasti v zadnjih letih, dasi je bil velik po duhu in srcu. Vzoren duhovnik, neupogljiv rodoljub. Ni bil kričoč in njegovih del ni raznašal noben zvon, a pustil je povsod, kjer je služboval globoke sledove svojega delovanja. Bil je silno blagega srca, — prava slovanska duša. Radodaren in gostoljuben do skrajnosti. Vrata v njegovo hišo so bila vsikdar in vsakemu odprta. Pri njem si dobil vedno moder svet v kakršnikoli duhovni ali posvetni zadevi. Nobena stvar ga ni spravila iz duševnega ravnotežja, nikdar ga nisi videl ne jeznega ne čmernega. V izpolnjevanju svojih stanovskih dolžnosti do pčice natančen in vesten, je bil vzgled vsej duhovščini. Smrt ga je takorekoč poklicala izpred pisalne mize. Dasi kot rečeno, mehkega značaja, je bil pa vendar tudi kot rodoljub neupogljiv, cel mož na svojem mestu in ni nikdar in pred nikomur skrival tega svojega mišljenja. Ostro je vedno obsojal vsako protivrško gonjo, vendar je bil z ozirom na tujakšnje težke razmere vedno odločno za složno in skupno delovanje vseh. Ni čudno. Saj je preživel svoja mlada leta v dobi, ko se je začela vzbujati idealna narodna zavest. Msgr. Franc Kosec je dočakal visoko starost, rojen je bil v Vodicah pod Šmarno gorjo l. 1843 — dasi je bil vedno šibkega zdravlja. Ko je bil še študent v Ljubljani, so mu zdravilni svetovali, naj zapusti študije. Menili so, da je

Pariz, 5. nov. (Izv.) V severni Franciji je napravila poplava ogromno škodo. Mesto Belfort je v nevarnosti. V Parizu je narastla Seine za en meter. Reke Marne in Oise so prestopile bregove.

Berlin, 5. nov. (Izv.) Zaradi povodnji v zapadni Nemčiji je brzozavni in telefonski promet med Berlinom in Francijo prekinjen.

KOLIKO JE VREDEN DOLAR?

Berlin, 5. nov. (Izv.) Statistični urad je dognal, da ima dolar danes komaj 35 odstotkov svoje nekdanje kupne moči. Beleške.

ZNIZANJE OBRESTNE MERE PRI NATIONALBANKI.

Dunaj, 5. nov. (Izv.) Nationalbank je znižala obrestno mero od 15 na 13 odstotkov.

Iz zunanje politike.

* Francoska kritika o Herriotu. Bivši minister v Poincaréjevi vladi Charles Reibel je objavil v »Echo de Paris« svoje mišljenje o Herriotovi politiki. Ostro je napadel Herriota in blok leve, češ da so priznali sovjetske v trenutku, ko se je pripravljala Anglija na volitve in ko je slučaj Zinovjev zrevoltiral angleško javno mnenje proti sovjetom. Reibel je mnenja, da Herriotovi vladi ni usojeno dolgo življenje ter da bo zunanje krilo socialnih demokratov odpadlo od vlade o priliki proračunske debate.

* Parlamentarna kriza na Poljskem. Vlada dr. Grabskega je prišla nepričakovano v ostro politično krizo in zahvaliti se je imela slučaju, da se je rešila. Večina sejma je s 40 glasovi izglasovala vladino zaupnico. Proti so glasovali narodne manjšine, krščanski demokrati in narodni demokrati. Značilno je, da so za vlado glasovali nemški poslanci. Zaupnica pomeni posebno satisfakcijo zunanjemu ministru, ker je proti njemu najbolj navalila opozicija. Nacionalisti bi to mesto najraje sami zasedli. Kljub temu pa je rekonstrukcija poljskega kabineta neizogibna. Delovni minister Darwowsky je že podal ostavko, pa tudi prosvetni minister in notranji minister Hübnert bi imela odstopiti. Vojni minister Sikorski je naročil v Franciji več podmorskih čolnov za poljsko mornarico.

* Raca o nemško-francoskem kovinarskem trustu. Kakor poročajo iz Pariza, je objavil Comité des Forges komunike, v katerem zatrjuje, da vest »Vossische Ztg.« o ustanovitvi nemško-francoskega trusta nikakor ne odgovarja resnici.

K pravopisu priimkov.

Nedavno tega se je upravno sodišče za Slovenijo bavilo z vprašanjem pisave priimkov. Razsodba upravnega sodišča bi utegnila zanimati tudi širše kroge, ker v svojih razlogih navaja tudi načela, po kakšnem pravopisu naj se pišejo v Sloveniji rodbinska imena. Upravno sodišče je pri rešitvi administrativnega spora, tičočega se pravopisa priimka nastopno preudarjalo:

Po zakonitih odredbah, ki veljajo za vodstvo rojstnih matric, je zabeležiti v rojstni matici pri podatkih o novorojencu tudi ime in priimek (rodbinsko ime) očeta in matere odnosno nezakonske matere, in v

smislu §§ 146 in 165, odstavka 1. občnega državlanskega zakonika dobe otroci priimek svojega zakonskega očeta ozir. nezakonske matere. Občel državljanski zakoni in drugi zakoni predvidevajo tudi razne primere izprememb priimkov kakor vsled pozakonitbe nezakonskih otrok, vsled usitovitve ali pohčertitve, vsled možitve, vsled dajanja priimka po možu nezakonske matere, dalje vsled dovolitve pristojnega upravnega oblastva. Istotako vplivajo na priimek tudi sodnijske razsodbe o obstoju rodbinskopravnih odnošajev. Takih izprememb priimkov v stanovskih maticah pa ima v gotovem obsegu obče upravno oblastvo II. stopnje oziroma v nekih primerih tudi matični urad, kar sam na predlog stranke oziroma tudi uradoma odrediti.

Iz vsega tega sledi, da ima načeloma vsaka fizična oseba pravico in dolžnost, da se tako imenuje in svoj priimek tako piše, kakor je ta priimek vpisan v rojstnih maticah.

Iz tega razloga pa sme

a) vsakdo zahtevati, da je v rojstni matici pri podatkih o njegovem rojstvu vpisani priimek v skladu s podatki o priimku v rojstni matici o rojstvu njegovega neposrednega prednika oziroma da se v primeru razlik vpisani priimek popravi, v kolikor ni nepravilnost pri vpisu priimka neposrednega prednika dokazana bodisi na osnovi starejših matičnih vpiskov bodisi na drug verodostojen način;

b) dalje ima vsaka fizična oseba pravico zahtevati, da se njegov priimek popravi v rojstni matici kljub skladnosti s priimkom njegovega neposrednega prednika, vpisanim v rojstni matici s starejšimi neizpodbitnimi matičnimi vpiski ali na drug verodostojen način dokaže, da se je priimek drugače in kako se je pisal;

c) potem ima vsakdo pravico zahtevati, da se priimek njegovih potomcev tako v matico vpiše, kakor je vpisan njegov priimek v rojstni matici pri podatkih o njegovem rojstvu, in da se v slučaju razlik v pisavi vpis priimka primerno popravi.

Z ozirom na razvoj pravopisa v poedinah jezikih in z ozirom na obstoj službenega jezika v naši državi pa veljajo glede pravopisa priimkov poleg gorenjih načel tudi še izvestne izjeme. Glavno pri priimku je njegova izgovarjava, ne pa način pisave, vendar z ozirom na obče znanje in na pomen pisave tudi ne gre omalovaževati načina, kako se priimki pišejo. Dalje je v smislu § 3. naše ustave službeni jezik naše države srbsko-hrvatsko-slovenski. Iz vseh teh razlogov ni oporekati postopku, a) da se na zahtevo stranke brez ozira na prejšnjo pisavo priimka popravi v rojstni matici pri podatkih o njenem rojstvu ali o rojstvu njenih potomcev pisava priimka v pravopisu veljavnem za dobo vpisa v rojstno matico, a seveda le v pravopisu tistega jezika, po kojem pravopisu je bil priimek pri prednikih vpisan, ali pa v pravopisu službenega jezika naše države, in b) da matični urad na posebno, na zapisnik dano prošnjo stranke ob priliki vpisa v rojstno knjigo priimek potomcev tudi v nasprotju z dosedanjim pisavo vpiše v pravopisu omenjenem tu pod a), to je po pravopisu tistega jezika, po kojem je bil priimek tudi pri prednikih vpisan, ali pa po pravopisu našega službenega jezika.

~~~~~

Poravnajte naročnino!

hvaležnost v ljudskih srcih, kjer je služboval, so dokaz njegovega kulturnega delovanja. — Iz Truške je prišel za župnika na Katinaro v tržaški okolici. Še danes, po skoraj 20 letih, odkar je postal stolni kanonik v Trstu, se ga ljudje spominjajo s hvaležnostjo in spoštovanjem. Še danes pravijo: »Takega župnika pa še nismo imeli in ga ne bomo.« Ljudje so bili naravnost ponosni nanj. S svojo blagostjo in dobrotljivostjo, gostoljubnostjo in uslužnostjo si je pridobil srca vseh. Ljudje so tudi slutili v svojem župniku moža izvanrednih zmognosti. V to dobo spada tudi prvi javni nastop pok. msgr. Kosca na političnem polju. V tistem času je bila tržaška okolica razdeljena na šest okrajev, in je bila zastopana v mestnem svetu oziroma tržaškem deželnem zboru po 6 okoličanskih zastopnikov. Pet zastopnikov je bilo Slovencev, le 2. okraj, t. j. katinarski, je pošiljal v mestni svet leta in leta Italijana Leopolda Maurerarja. Dasi ta mož ni imel posebnih sposobnosti, vendar so ga ljudje volili, ker je imel v okraju svoje posestvo in so bili mnogi od njega odvisni. In drugi okraj, kateremu sta spadala razven Katinare, še Lonjer in Rocol, je segal že precej globoko v mesto. Narodna zavest je bila v tem okraju takrat precej majhna. Razen pritiska je pa pri volitvah storil svoje še golaš in denar. Bilo je — če se ne motim 1896, ko so se imele vršiti zopet volitve. Nekateri so začeli misliti, kako bi ta edini okoličanski okraj iztrgali Italijanom, kako zabrisali sramoto, da zastopa Slovence v mestnem svetu Garibaldinec. In prišli so na misel, da edini mož, ki bi bil v stanu ta uspeh doseči, bi bil župnik Kosec, mož,

Politične vesti.

† Kaj so vse zagrešili? »Jutro« se je včeraj osokolilo na junaški napad na »klerikalne tigre«, kakor navadno imenuje slovenske poslance, ki pripadajo SLS. Pri svojem napadu pa je pozabilo, da se da samo zelje devetkrat pogreti, druge stvari pa pogrevanje pokvari. Tudi politične zadeve mnogo izgube z vednim pogrevanjem, zlasti če jim ne prideneš prav nič soli. Tako pogreva »Jutro« včeraj staro pravljico, da so krivi poslanci SLS, ker je bil v parlamentu svojčas sprejet kuluk, da proti glasovom naših poslancev, to »Jutro« seveda zamolči! Kakor da bi bili baš poslanci SLS absolutna večina parlamenta! Potem očita »Jutro« našim poslancem, da se niso zavzeli za potrebne kredite za bolnišnice v Sloveniji. V stenografskih zapisnikih narodne skupščine stoji seveda nekaj drugega, toda mi ne moremo zato, če »Jutro« svojemu poročevalcu ne naroči, da bi jih šel pogledat. Toliko kot prva dva očitka je vreden tudi tretji glede doklad za upokojece. Tudi za tisto uradniško zanikrnost dela »Jutro« odgovorne — poslance SLS! Ali so poslanci uradniki ali so poslanci? »Jutro« ravno tako dobro ve kot mi, da je večina tistih nesmiselnih naredb, ki tlačijo vse prečanske kraje kot mora, rezultat nesposobnosti uradniškega aparata v centrali, ki pozna morebiti svoje srbske, niti najmanj pa ne pozna prečanskih razmer. Uradniškega centralnega aparata v Belgradu in njihovega delovanja pa poslanci pri najboljši volji ne morejo nadzirati in za njimi vsake črke kontrolirati, ker so pač poslanci, ne pa uradniki. Poslanci in ministri dajejo smernice, izpeljava smernic pa je poverjena uradništvu. Če pa uradništvo v centrali ni sposobno, tega niso krivi poslanci SLS, ampak tisti, ki tako uradništvo v centrali že leta in leta trpe. To so pa v prvi vrsti gospodje samostojni demokratje.

† »Obzore« o Radiću ostro napadel in piše med drugim: »Radić tako naglo menjava svojo taktiko, da pristaši sami ne vedo, če je njihov predsednik za sporazum ali ni, danes je a jutri ni, pač po časovnem položaju ali impresiji.« — »Radić hoče raje volitve magari pod Pašičem nego katerokoli poslovno vlado. Zato, kadar misli, da je blizu kaka poslovna vlada, udari z vso silo, a ko razbije kombinacijo, potem je zopet najboljši prijatelj tako Davidovića kakor Spaha in Korošca.« — »Korošča« v soboto dala (Korošec in Spaho svoj znani odgovor Timotijeviću — kar je bilo vrlo dobro — ker se je težiče vrglo na radikale — tedaj je Radić pobesnel in sporočil Korošcu in Spahu, da ju bo pri volitvah zmel. Toda Korošec in Spaho nista politična otroka in sta sklenila, da se ne oddalita od Davidovića in da nadaljujeta politiko sporazuma, ampak da pozoveta Radića, da opraviči svoje besne napade. Radić je čez noč sam uvidel svojo napako in je že drugi dan v Jamnici zopet govoril o sporazumu in živi želji, da se blok obvaruje. Videl je, da na tak način pomaga samo Pašiču in Pribičeviću, ki komaj čakata, da se dokopata do oblasti. Včeraj je ves dan demantiral, da bi človek mislil, da v soboto sploh nič ni govoril. Radić pozablja, da ni samo načelnik velike stranke, nego da je tudi dejanski reprezentant Hrvatov, da ima veliko odgovornost za vsako

svojo izjavo pred stranko in pred narodom... Njegove besede so že mnogo škode napravile Hrvatim in jih še bodo. Njegovi govori so stalno slabšali hrvatsko pozicijo v Belgradu in nas vedno bolj odtušujejo in izolirajo. — In če se bo povrnil ves teror Pašića in Pribičevića, ne bo kriv ne Davidović ne Spaho ne Korošec. Radió bo odšel v inozemstvo, a narod bo trpel.

+ »Jutro« za Timotijevića. Ko je dobil g. Timotijević mandat za sestavo vlade, smo pisali, da je g. Timotijević vedno cikal bolj na Pribičevićev plat, čeprav je član Davidovičevega kluba. Da je temu res tako, potrjuje tudi večerajšnje »Jutro«, ki se prav toplo poteguje za g. Timotijevića. Ne poteguje se pa zanj samo zaradi svojih političnih simpatij do njega. To tudi še ne bi bilo nič hudega, ampak čisto naravno. Ampak poteguje se zanj zato, da bi »bili pod njegovo vlado osramočenim klerikalcem izruvani strupeni zobje, da bi bili (sc. »klerikalci«) reducirani v svoji moči, postavljeni v skromni kot drugovrstnih resorov, izgnani iz prosvete, da ne bi mogli več svoje besnosti uveljavljati proti naprednemu elementu v svoji ožji domovini. — S temi besedami je slovenska »napredna« demokracija razgalila pred vsem svetom svojo garjevo dušo. Oni si ne žele Timotijevića toliko, ker ga smatrajo za svojega političnega somišljenika, ampak pred vsem zato, da bi jim S r b Timotijević pomagal tepsti v ožji domovini lastne slovenske brate! In taki ljudje govore še nekaj o »narodnosti« itd.! Pfu! Teufel!

+ Predsednik »balkanskega komitea« v Belgradu. V Belgradu se mudi predsednik znanega »balkanskega komitea« v Londonu Sir Boyle. V svojem razgovoru z belgrajskimi časniki je rekel med drugim, da sede v komiteju sami naši dobri prijatelji, ki naše razmere pač kritizirajo, kljub temu pa so nam vedno naklonjeni. Balkanski komite v Londonu gleda na Balkan kot na celoto in se strogo drži gesla: Balkan balkanskim narodom.

Beleške.

»Če ne pride kaj vmes.« Skrivnosten je bil »Slov. narod« v svojih namigavanjih o »Kmetijski družbi«, večeraj je označil o »Kmetijski liste« urbi et orbi, da je Pipanova pritožba na državni svet po desetih mesecih vendar rešena. »Rešitev« je čisto preprosta, da se namreč rešitev ministra notranjih del uniči, kolikor se nanaša na odgoditev občnega zbora. Kaj iz tega sledi, niti »Kmetijski liste« ne ve in zadnji stavek njegovega pompoznega oznanila dovolj pove, kako negotovi so gospodje. — Naj mirno računajo s tem, da se jim bodo tudi stara nasilja maščevala in da ne pozabimo na razne komisarijate pri »društvih«. Kričanje kmetijevcev naj nikogar ne moti. V svojem kratkem življenju so že mnogo kričali.

»Jutro« in pesnik Fr. Ks. Meško. »Jutro« se pritožuje, da pesnik Fr. Ks. Meško nima bogate fare. Če pa ima kakšen duhovnik na fari le količkaj človeka vredne dohodke, pa piše o »nenasitni farški bisagici«! Kdaj uganja torej »Jutro« hinavščino?

Vprašanje arzenalskih delavcev v Ljubljani. Včeraj smo poročali o žalostni usodi, ki je doletela delavce v ljubljanskem

»arzenalu«, in povedali smo tudi, da je to nesrečo zakrivila vojaška uprava, ki ne zna svojih kreditov rabiti tako kot so določeni, ampak troši denar tja v en dan, ne da bi se ozirala na proračun. »Jutro« dela seveda za to nesrečo zopet odgovorne — poslanca SLS! Kakor da bi bil kakšen poslanec SLS vojni minister ali pa vojni minister »klerikalce«! Po isti logiki bi mi lahko odgovorne delali za to nesrečo tudi Pribičević! Po vsem svetu je namreč navada, da o poziciji delo vlade kontrolira. Zakaj torej demokratska opozicija ni pravočasno zakričala, da vojni minister razmetava denar tako, da mora postati »suha« že sredi leta? Sicer je pa znano, da so se parlamentarni kontroli nad delovanjem vojnega ministrstva vedno najbolj upirali demokratje. Če bi bila upeljana parlamentarna kontrola nad porabo za vojno določenih milijard, bi moral denar še ostajati, ne pa da bi ga zmanjkalo.

Znižana voznina za prevoz hrane v Slovenijo.

Eden najresnejših slovenskih problemov je naše pasivno poljedelstvo, ki producira komaj polovico krušnega žita, kolikor ga rabi Slovenija. Na ta način ne otekaajo samo vsako leto velikanske vsote denarja iz dežele, ki jih je vsak dan težje zaslužiti z industrijo in obrtjo radi velike oddaljenosti od produktivnih krajev naše države, uživamo za ca. 7 odstotkov dražji kruh kakor naši sosedrjavljani v agrarno aktivnejših krajih. Pomisliti je treba, da znaša razdalja od Ljubljane do Belgrada ravno toliko kakor od Ljubljane do Prage in da je prevoz banatske pšenice do Dunaja za polovico cenejši kakor pa iz Banata v Slovenijo.

To je napotilo ministra g. Sušnika, da je izposloval od ministrskega sveta naredbo, po kateri se zniža voznina za žito in moko v pasivne kraje, med katere spada tudi Slovenija za 40 odstotkov. Ta popust znaša pri kilogramu okrog 15 par, kar bo gotovo ugodno vplivalo na znižanje cen žita in moke pri nas.

Da bi se preprečila zloraba te naredbe, t. j. da ne bi prišla ta diferenca samo v korist trgovcem, ali pa da se ne bi na ta način uvoženo žito v Slovenijo izvažalo iz države, je bilo posredovanje pri prevozu tega žita v Slovenijo podeljeno našemu visoko razvitemu združenstvu in to popolnoma objektivno brez ozira na politično pripadnost vsem trem v Sloveniji obstoječim združenim zvezam po njihovi moči, ki se izraža deloma v številu včlanjenih zadrug, deloma pa v vloženem kapitalu. Tako je bilo dodeljenih Združni Zvezi v Ljubljani 3300, Zdrugi Zvezi v Celju 850 in Zvezi slovenskih zadrug v Ljubljani 850 vagonov. Zdrugi zveze so morale prevzeti moralno in materialno odgovornost, da se bo pri prevozu žita postopalo natančno po tozadevnih predpisih prometnega ministrstva. Predvsem se mora preprečiti izvoz tega žita in na vsak način je treba gledati, da pride znižana voznina predvsem konzumentu v prid. Prometno ministrstvo je zahtevalo kavicjo v precejšnji višini, ki bi zapadla, ako se zveze ne bi držale danih jim predpisov.

Dolžnost zvez je, da pride čimveč žita in moke, ki se je uvozilo v Slovenijo po nižani voznini, v promet in se bodo posluževale v to svrhu ne samo posameznih blagovnih zadrug in konzumov, temveč tudi solidnih trgovskih trgov. Upamo, da se bodo ugodne posledice te odredbe čimprej pokazale.

»Jutro« si v svoji macafizelski zlobnosti ne more kaj, da ne bi celo take splošne koristne naredbe cinično izrabljalo za nesramne napade. Ako bi odločevali v naših združenih podjetjih ljudje »Jutrove« moralne kakovosti, bi tisti milijoni, ki jih »Jutro« že vidi, kako se stekajo v blagajne Gospodarske Zveze, res ostali brez koristi za splošnost, toda k sreči nimajo naši demokratje ničesar na združnem polju pokazati. Pri njih je vsaka reč samo »kšeft« in si sploh ne morejo nobene socialne akcije drugače predstavljati kot »kšeft«. To so pokazali pod »socialnim ministrom«, ko so oni oskrbovali pasivne kraje s prehrano.

Dopisi.

Mekinja pri Kamniku. Še pred dvema letoma je bilo pokopališče, kjer počiva 52 vojakov, v skrajno žalostnem stanju, danes je pa naravnost zgledno urejeno. Vojaška oblast je tu storila vse le mogoče. Na vernih duš dan je bila letos kaj primerna proslava. Grobovi so v najlepšem redu, za kar gre hvala častniškemu zboru smodnišnice v Kamniku. Šolarji so oskrbeli cvetje in po 4 do 5 sveče na grob. Opravile so se molitve takoj po onih na farnem pokopališču. Lepo je bilo videti, kako se je pomikalo vse ljudstvo s procesijo na vojaško pokopališče. Peveci so pod vodstvom g. šol. nadzornika Primožiča izborni zapeli ginljivo pesem: »Oj Doberdob... slovenskih fantov grob«. Naj bi se odslej obnavljal ta spomin na isti način!

Iz Šmartna pri Litiji. V Veliki Kostreveci je umrl 74letni Janez Copar, vrl prišta SLS in pri vseh priljubljen mož. Naj počiva v miru! — Novo prostovoljno gasilno društvo se je ustanovilo v Vel. Kostreveci. Vaščani so postavili jako primeren gasilni dom. — Podružnična cerkev sv. Mohorja in Fortunata na Libergi je dobila na zvonik jako lepo novo streho. — Velika nesreča se je zgodila na vernih duš dan v Gradišču. Vozili so nove zvonove za podružnično cerkev na Gradišču. Pri tej priliki so streljali s topi, pri čemur se je 20letni Pregelj iz Gradiških Lazov, po domače Miškarjev, smrtno ponesrečil.

Primorske novice.

»BANCA ADRIATICA«

Redkokodaj se je ustanovil kak gospodarski zavod ob tako ugodnih pogojih, ob toliko moralni opori od zgoraj in od spodaj kakor pred pičlimi dvema leti tržaška »Banca Adriatica«, ki leži sedaj v razvalinah. Kakor znano, je nastala B. A. potom nacionalizacije bivše Jadranske banke v Trstu. Na rimskih pogajanjih sta se bili Italija in Jugoslavija sporazumeli tudi glede tega zavoda in se domnili, da bo ta banka posredovalka v trgovskih poslih med Italijo in Jugoslavijo. Namesto da bi bili skrbeli za sanacijo zadrug v Julijski Krajini, so zastopniki obeh držav naklonili svojo skrb le novi banki in se sporazumeli, da dobi ta banka od itali-

janske vlade 13 milijonov lir. Zaman so tedaj prijatelji ljudstva in združništva protestirali in opominjali, naj se ne žrtvuje združništvo in z njim blagor širokih ljudskih slojev kapitalističnemu bančnemu zavodu. Italijani so menili, da so pridobili z nacionalizacijo Jadranske banke bogve kakšne adute v nacionalno-politične svrhe in so bili kratkovidni dovolj, da so se veselili propada slovenskih zadrug v lastni državi. A med slovenskimi krogi samimi je bila močna struja, ki se je z vso vnemo zavzemala za novo Banco Adriatico, češ da je s tem rešen propad najmočnejši narodni gospodarski zavod. To so bili predvsem tržaški liberalni narodni krogi, ki so potom svojih voditeljev in svojega tiska z vsem poudarkom nastopali v prid »B. A.«. Banka je tudi končno veljavno triumfirala nad zadrugami in vsled velike reklame, ki se je delala zanj proti plačilu in brezplačno, primamila veliko število vlagateljev. Vsi ti — po številu nad 4000 — preklinjajo danes italijansko in jugoslovansko vlado, ki sta tako lahkomišlno prepustili težke milijone in interese tisočev pešiči špekulantov in se nista dalje niti najmanj brigali za razmere v zavodu, ki sta mu naklonili svojo gmočno in moralno podporo. Italijanska vlada je poleg gornjih 13 milijonov lir žrtvovala za »B. A.« kasneje še težke milijone, tako da je šlo iz žepov italijanskih davkoplačevalcev za B. A. vsega nad 20 milijonov lir! Zato je splošno veliko ogorčenje povsem umljivo in pristno.

Kakor kažejo že dosedanje ugotovitve, je bilo gospodarstvo B. A. iz vsega početka ne samo nezaslišano lahkomišlno, ampak naravnost zločinsko, sleparsko. V javnosti je banka trdila, da ima 15 milijonov lir osnovane glavnice, dejansko so pa bili vplačani le 3 milijoni. Obveznice in vrednosti, ki so jih vlagatelji samo depozitirali, je banka postavila in prodala v inozemstvu. Vsa poročila banke so bila goljufiva in so imela le namen, da preslepe javnost. Še pred dvema mesecema se je B. A. napihovala, češ da bo v zvezi z drugimi velikimi bankami nabavila Jugoslaviji posojilo v znesku 600 milijonov lir. Ko je pa te dni ustavila plačila, so našli v blagajni samo 20.000 lir, tako da niti uradnikov niso mogli plačati.

Upravni svet, ki nosi odgovornost za ta težki gospodarski polom, ki je prizadel brez razločka tako italijanske kakor hrvatske in slovenske vlagatelje, je bil sestavljen iz bivših ministrov, komendantov in podobnih ljudi, ki so prinesli v banko zveneče naslove, a prazne žepa. Prvo besedo v banki je imel komendant Aleksander Rossini, ki je bil tik pred vstopom v banko v konkurzu. Proti njemu — kakor tudi proti njegovima tovarišema odvetniku Capocardu in Ciru Kamenaroviču je državno pravdnštvo v Trstu že prve dni izdalo zaporno povelje; toda mož je vedel, kaj mu preči in je pravočasno pobegnil. Rossini kakor tudi ostali italijanski upravni svetniki so bili fašisti.

Slovenski in hrvatski ljudski politiki in njih glasila v Istri in na Goriškem, ki so iz vsega početka nastopali proti B. A. in odklanjali vsako reklamo zanj, dasi jim je ponujala mastno podkupnino, doživljajo sedaj zadoščanje, da so obvarovali pred škodo mnogo naših ljudi.

p Šolsko imenovanje. Za definitivnega nadzornika v goriškem okraju je imenovan Karol Rubbia. Njegov delokrog obsega med drugim šolska ravnanstva v Gorici, Gradiški, Solkanu in Cervinjanu. Po italijanskem šolskem zakonu, ki so ga v novih pokrajinah uveljavili letos, so ukinjeli vsi prejšnji šolski sveti in nadzorniki. Njih delokrog je sedaj razdeljen med didaktične ravnatelje, šolske nadzornike in šolsko oskrbnštvo v Trstu.

Štajerske novice.

Š Volitev župana v Ptuj. Snoči ob 6. je imel novoizvoljeni občinski svet v Ptuj prvo sejo, da izvoli župana in podžupana. Slovenski občinski svetniki so prišli v dvorano z belimi klinčki v gumbnicah, za njimi so prišli Nemci in končno edini socialisti demokrat. Galerija je bila natlačena polna. Sejo je otvoril dosednji župan Blažek, ki je pozval najstarejšega občinskega svetovalca Nemca Stendta, da prevzame predsedstvo in vodi volitve. Po volitvi je bilo oddanih 24 glasov. Dobil je dr. Matej Senčar 19 glasov in je izvoljen za župana. Nemci in socialisti so oddali prazne glasovnice. Za podžupana je bil izvoljen dosednji župan Blažek. Pred občinsko hišo se je zbrala velika množica, katero je nagovoril novoizvoljeni župan dr. Senčar. Nato se je razvil sprevod po mestu, ki je bilo razsvetljeno in v zastavah.

Š Proga Ormož—Ljutomer. Prometno ministrstvo je odredilo, da se nova proga Ormož—Ljutomer izroči prometu dne 22. t. m. Par dni poprej bo novo osebeje prevzelo upravo proge, svečana otvoritev pa se bo vršila v prisotnosti predstavnikov vlade, prometnega ministrstva itd.

Š Največji zvon Slovenije, približno 4000 kilogramov težak, ima v delu za stolno cerkev v Mariboru, mariborska zvonolivarna »Zvonoglas«. Delo lepo napreduje in upamo, da bo Mariborčanom že na sv. večer oznanjal večno božično pesem. Zanimanje za tega orjaka je veliko, ker Mariborčani ne morejo pozabiti krasnega glasu njegovega prednika.

vem več, za kakšno stvar so se v mestnem svetu pogajali naši zastopniki. Ker so zagovarjali svoje stališče z vso energijo, so nastali na galeriji nemiri. Druhal je vpila in razgrajala. Ker so sedeli naši ravno pod galerijo, so začeli metati nanje razne predmete in so pljuvali naje. Enega naših poslancev bi bili kmalu ubili z oknom, ki so vrgli nanj. Ko so se naši pritožili pri navzočem vladnem zastopniku, je ta rekel, da ni videl nič. In ko so šli protestirat k namestniku (takrat je bil namestnik grof Goess, najbolj neumen in nesposoben namestnik) je ta rekel Koscu, ko mu je ta pripovedoval, da so mu pljunili na glavo: »Jaz nisem mogel držati dežnika nad vami.« — V tistem času se je od slovenske strani delovalo na to, da dobi tržaška okolica svoje glavarstvo. Zopet so šli poslanci k Goessu, da bi priporočal to prošnjo v ugodno rešitev. Ko so mu predložili prošnjo, je namestnik vprašal: »Kaj pa je pravzaprav to okolica?« Poslanci so se spogledali! Začeli so mu naštevati okoličanske vasi: Barkovlje... »Kaj Barkovlje so v okolici?«... »Ko so poslanci, osupli nad toliko »orientirnostjo« cesarskega namestnika, na hodniku srečali nam. svetnika barona Conrada in mu rekli: »Der Statthalter weiss nicht einmal dass Barcola im Territorium ist.« je ta odgovoril: »Er weiss überhaupt nichts!« — Pokojni Msgr. Kosce se je pa udeleževal tudi na literarnem polju. To njegovo delovanje je znano le bolj v duhovskih krogih, ker je pisal bogoslovne knjige. Tudi na tem polju je oral ledino, ker je bil eden prvih Slovencev, ki nam je podal sistematsko moralno in cerkveno pravo. L. 1879. je izšlo v založbi Mohorjeve družbe v Celovcu Koščevo: »Krščan-

ska katoliška Nравoslovje«. Knjiga je spisana po najboljših moralistih: Müllerju, Guryju, Simarju. Pisatelj si je moral šele ustvarjati slovensko terminologijo. — Kot priloga »Duhovnemu Pastirju« je izhajalo Koščevo: Katoliško zakonsko pravo z opisom državne avstrijske postave in je izšlo l. 1894. v založbi Katoliške Bukvarne kot posebna knjiga. O knjigi pravi pisatelj sam: Spis ima biti za dejanske slušča je rabljiv, zato v njem ni dogmatičnih razpravljani. Knjiga je imela praktičen pomen in je zato prav pregledno in praktično spisana. Za duhovnike jako porabljiva knjiga je njegov »Spovednik in njegova služba«, ki je izšla leta 1881. v Trstu. Pokojni Kosce ni bil sicer kak globok učnjak, ampak v bogoslovskih vedah izvanredno dobro podkovan in pa praktičen. Vsaki prosti čas pa je uporabil za študije. V predgovoru k svojem »Spovedniku« pravi: »Nisem pisal knjige zato, da bi se duhovnim pastirjem delal učenika v stvari, v kateri si primerno njeni imenitnosti vsak skrben duhovnik že iz drugožičnih knjig poskrbi temeljitega znanja, ampak zato, da nekoliko pomagam množiti slovensko slovstvo na bogoslovskem polju.« Iz teh besed odseva razen pisateljeve skromnosti tudi njegovo rodoljubje: množiti slovensko slovstvo. Koščeve knjige so pisane vse v lepem, skrbno izdelanem jeziku. Kakor vsi Slovenci, je tudi on rad jezikoslovlil. V svoji mladosti se je učil raznih jezikov, poznal je skoro vse slovanske jezike. Svoječasno je dobil celo nagrado za naloge, spisane v volapükju. Razen navedenih del je pisal pokojnik tudi v tržaški škofijski list. — Iz Katinare je prišel Kosce za stolnega kanonika k sv. Justu v Trst. Poznavajoč njegove izredne vrline so ga spoštovali vsi

škofje, pod katerimi je služil, od Nagla pa do Fogarja. Za svoje zasluge je bil odlikovan tudi od sv. očeta s častjo prelata. Tudi v tej službi je bil mož dela. Nikdar ni manjkal v koru, nikdar v pisarni. Bil je pregledovalec cerkvenih računov. Njegov naslednik ne bo našel nobenega nerešenega akta. Pokojni monsignor je ob svojem prihodu v Trst prevzel tudi vodstvo slovenske Marijine družbe.

Kakor smo že omenili, je bil pokojnik vedno slabega zdravja. Vendar z rednim življenjem je dosegel častitljivo starost 82 let. Kmalu po prihodu v Trst, mu je začel pešati sluh, dokler ni popolnoma oglušil. Deset let ni nič več slišal. Bilo mu je treba vse pisati. Toda tudi ta križ je voljno prenašal. »Svet je zame kakor kinematograf, se je šalil. Ta gluhost in sploh bolehaost je bila vzrok, da se je popolnoma umaknil v zatišje, izza katerega pa je vedno z bistrim očesom in vedrim duhom sledil vsem dogodkom in kljub starim letom vedno napravljaj o njih sodbe, ki niso prav nič dišale po starosti.

Predmno ga je na potu na delo, v pisarno, zadela kap. Ni se več zavedel. Kakor je mirno živel, je mirno v Gospodu zapal. Njegovo truplo čaka vstajenja na pokopališču sv. Trojice na Katinari, kakor si je sam želel. — Ave, anima pia!

K dinarskemu dnevju.

JUGOSLOVENSKE MATICE 9. t. m

O dajte, dajte le, ker zbršše vsak dinar, vsak najmanjši dar, kar v naši hiši zdaj barbar v srca mladine naše piše.

Po dosedanjih delih imenovane zvonolivarne pričakujemo, da bo tudi novi zvon zadovoljivo Mariborčane s svojim glasom in lepo izdelavo.

Dnevne novice.

— **Občinske volitve v Trbovljah.** Kakor smo zvedeli, bodo občinske volitve v Trbovljah razpisane za 1. marca 1925.

— **Sežiganje bankovcev.** V Sarajevu je dospela tročlanska komisija iz Beograda, ki bo nadzorovala sežiganje bankovcev. V komisiji so: 1. nadzornik kmetijskega ministrstva, 1. član glavne kontrole ter 1. delegat finančnega ministrstva. Predsednik delegacije je sarajevski delegat finančnega ministra g. Birimiša. Sežiganje, ki se vrši v tobačni tovarni, bo trajalo tri dni. Uničilo bodo 1.700.000 Din.

— **Potujočemu občinstvu** sporoča Tourist-Office, da se je njegova prodajalna železniških kart in polovalna pisarna danes preselila v palačo Ljubljanske kreditne banke (prej lokal Interkontinentale).

— **Na Deleh pri Ljubi** so v soboto pokopali Franceta Grčarja s Sele, dolgoletnega ključarja farne cerkve in bivšega župana. Množica pogrebnikov je pričala o priljubljenosti moža. Naj v miru počiva. — V nedeljo 26. okt. so imeli blagoslov dveh zvonov na Jelenjah, a še isti večer je bil zaboden Anton Oblak z nožem v prsa, da bo težko ostal pri življenju.

— **Za filateliste.** Notranje ministrstvo je izdalo oklic, v katerem opozarja filateliste in lastnike klišejev, da so bili povodom evakuacije srbske vojske v Kraljevcu in Prizrenu pokradeni iz tresora »markarnice« vseh klišejev za izdelavo poštinih znamk od leta 1865. do 1914. Poleg tega so bile ukradene vse zaloge neuničenih poštinih znamk vseh emisij od kneza Mihajla do vsehvišji emisiji kralja Petra, kakor tudi albumi znamk, ki so predstavljali ogromno vrednost. Ker je preiskava dognala, da je ostala večina teh ukradenih predmetov v naši državi in sicer v rokah filatelitov in drugih zasebnikov, poziva ministrstvo vse filateliste in druge osebe, ki imajo navedene klišee, albume in znamke, da jih najkasneje do konca leta izroče najbližji policijski oblasti. V nasprotnem slučaju bodo lastniki tega državnega imetja odgovarjali pred zakonom.

— **Trasacija železnice Brežice-Novomesto.** Nepopisno veselje je zavladalo med ljudstvom po dolini Krke, ko so se zadnje dni raznesle vesti, da se že meri železnica. In res! Dne 3. t. m. je komisija, ki gre od Brežic proti Novemu mestu prišla do Cerkelj. Druga komisija pa gre od Novoga mesta. — Da bi se le res kmalu tudi železnica začela graditi, kajti po tej dolini je neizmerna važnost in potreba. Pa ne bo težko narediti je, ker je skorinskoz sama ravnina. Tudi mostov se bo do razen enega pri Brežicah lahko ognili. Mi se veselimo, da se bo uresničila nujna potreba!

— **Obnova proge Trpanj — Ston — Dubrovnik.** Občina Pelješac je predložila v imenu 16.000 prebivalcev prošnjo prometnemu ministru, Jadranski plovnitvi in poštenu ravnateljstvu, da se stara proga Trpanj — Ston — Dubrovnik čimprej obnovi. Promet na tej progi je v nujnem interesu prizadetega prebivalstva.

— **Nemško vojaško pokopališče v Beogradu.** Kakor vsako leto, tako je tudi letos vršila na Vernih duš dan na nemškem vojaškem pokopališču na Banovem Brdu lepa proslava padlih in umrlih žrtov. Svečanosti so se udeležili: nemški poslanik dr. E. von Olshausen, legacijski svetnik dr. Eisenlohr, osobje poslanstva in številna kolonija rajhovskih Nemcev v Beogradu. Vlado je zastopal načelnik v ministru ver Janjič. Poslanik Olshausen se je v svojem govoru spomnil najprej svojih rojakov, nato 18 srbskih in 18 drugih vojakov, ki leže pomešani med Nemci. Naglasil je, da so hrabri vojaki obeh držav združeni v smrti, in mnogi Nemci, ki so se borili na vseh frontah, govore še danes, da je bil srbski vojak najdostojnejši nasprotnik. Po končanem govoru je položil g. Olshausen en venec nemške vlade na grobove Nemcev, drugo pa na grobove naših vojakov.

— **Vojvodinska nemška mladina.** Novosadsko nemško glasilo je priobčilo v zadnjem času več člankov, ki tožijo nad npravnim propadanjem nemške mladine. Gostilna, plešišče in ulica so edina zbirališča mladine; dom, cerkev, šola postajajo tej mladini vedno bolj tuji. 13—14letne deklice že hodijo na plešišče in ponočljivo. Mnogo je nedelj, ko ni videti v cerkvi niti enega mladega fanta ali iz šole izostale deklice. Starši nimajo več nobene oblasti nad otroci. Poleg npravnosti nazaduje tudi umska izobrazba mladega rodu, ki zna komaj zasilo čitati in pisati. Odpomoč je nujno potrebna. V to svrhu naj se po vseh občinskih skličejo na posvetovanje duhovščina, učiteljsko in očetje, da se sporazumejo o primernih ukrepih in skrbi za njihovo izvršitev.

— **Muftijati v Zagrebu.** Ministrstvo za vero je izpolnilo željo zagrebskih muslimanov, da se v Zagrebu ustanovi muftijat. Pod kompetenco zagrebskega muftija spadajo: Hrvatska, Međimurje in Slovenija.

— **Ponovna obsodba nazarenca.** Pred sarajevskim vojnim sodiščem je bil obsojen redov 32. pp. Milan Trujanski na 5 let in šest mesecev težke ječe, ker ni hotel sprejeti orožja, češ da mu to brani njegova vera. Trujanski je nazareneec. Zanimivo je, da je sprejel

obsodbo povsem hladnokrvno ter da je izjavil: »Orožja ne vzamem v roke, čeprav bi me obsodili na dosmrtno ječo.«

— **Orožnik — ubijalec.** V Sarajevu so te dni sodili orožnika Toma Soboto, ki je v Podlapcu (Lika) tako pretepel neko Katarino Matunić, da je kmalu nato umrla. Zena omenjenega Sobote je v babjevarju tožila svojemu možu, da jo je Kati »začarala« in da je v sled tega nesrečna. Sobota je kot postajevođa pozval Kato k sebi in jo pričel zaslizavati. Ali Kati ni hotela priznati svojega »zločina«. Ker se Sobota ni dal prepričati o njeni nedolžnosti, jo je najprej pretepel in nato zapel v kleti orožniške postaje. V kleti jo je tako dolgo tepel, dokler ni umrla. Sobota je bil obsojen za ta strahovit zločin na leto dni zapora.

— **Reparski napad.** V Begunjah pri Cerkvenici je 4. t. m. okoli 11. ure dopoldne prišel v Zalarjevo hišo neznan, boljše oblečen možki in zakričal nad 18letno domačo hčerko Ano, ki je bila sama doma: »Denar in ključno daj, sicer te ustrelim!« Dekle je odvrnilo, da nima ne enega ne drugega. Repar je nato ustrelil na dekleta in jo zadel v desno roko. Nato je hitro pobegnil. Ano so prepeljali težko ranjeno v ljubljansko bolnišnico. Orožnik si so takoj pričeli zasledovati zločinca.

— **Krvav zločin v Novem Sadu.** V Novem Sadu sta med drugimi ruskimi begunci živel Mihael Grigorijev, gledališki korist in Gregor Krnevelski-Sabinjev, pisar v notarski pisarni. Grigorijev je ljubil mlado Rusinjo, s katero se pa zaradi pomanjkanja gnotnih sredstev ni mogel poročiti. Za njo je začel lažiti Sabinjev, ki jo je ob neki priliki zvalil v svoje stanovanje, jo tam omamil s kokainom in nato onečastil. Dekle je svojo nesrečo zaupal Grigorijevu. Le-ta je minolo soboto zvečer počakal na Sabinjeva v ruski gostilnici v hotelu »Marija«. Komaj je Sabinjev sedel, je stopil proti njemu Grigorijev potegnil revolver in ga iz neposredne bližine ustrelil v glavo, tako da so se možgani razškrpili po steni. Nato je Grigorijev mrtvega nasprotnika še brenil, zahteval vođe, da si umije roke, si našel cigareto in se hladnokrvno izročil policiji. — Novosadsko prebivalstvo je nad temi ruskimi umori, ki jih je bilo v Novem Sadu že cela vrsta, skrajno ogorčeno.

— **Stražnik ustrelil pastirja.** V Titelu v Vojvodini se je te dni odigral sredi glavne ulice krvav dogodek, ki je vzbudil veliko senzacijo. 21 letni pastir Gajo Jovanov je gnil ovce s paše. Sredi glavne ulice ga je srečal občinski stražnik Badoiček, ki je pastirja opozoril, naj v redu žene svoje ovce, da ne bodo uhajale na pločnik. Med pastirjem in stražnikom se je vnel prepir, med katerim je Gaja potegnil nož in napadel stražnika. V tem je prihitela pastirjeva mati, ki je zgrabila za stražnikovo puško, katero je ta snel z ramo. V tistem trenutku pa je stražnik sprožil puško in strel je zadel pastirja v vrat. Gaja se je zgrudil mrtev na tla. Stražnika so zaprli.

— **Dva požara v eni uri.** V Velikem Mraševem (župnija Cerklje) je v ponedeljek 3. t. m. tekem ene ure pričelo goreti na dveh krajih. Zažgali so prvič in drugič otroci. Pogorel je Tončku Zorku čebelnjak. Čebele so mu že preje pokradli. Pogorel je pa tudi Tonetu Zarnu kozolec, kjer je bila shranjena vsa letošnja krma. Sreča, da je veter pihal v smeri od gorečih predmetov proti hosti. V nasprotnem slučaju ni dvoma, da bi ne zgorela cela vas. Prišli so ognjegašci iz Sv. Križa.

— **Kdo želi biti zdrav?** Najnovejši in najboljši proti malokrvnosti in bledici za ženske in otroke je Ferrodovim, sestavljen iz železa, fosfata in drugih zdravilnih snovi, ki so potrebne za tvorbo čiste in zdrave krvi. Ferrodovim povzroča izreden tek in vilo naglo okrevanje ter vrača moč, zdravje in svežost vsaki osebi, ki jej je kakoršnokoli bolezen oslabilila zdravje. Da se doseže v istini gotov uspeh, zadoščajo 2 do 3 steklenice, ki jih po poštnem povzetju in plačano poštino razpošilja: *Lekarna k Orlu, Mr. B. E. Mostar, Hercegovina.* Cena 1 steklenice 40 Din z navodilom.

Ljubljanske novice.

CENTRALNI AMBULATORIJ DRŽAVNIH ŽELEZNIC.

Včeraj je bil za naše državne železnice in za njihove družine važen in pomemben dan. Otvorjen je bil namreč centralni ambulatorij, zavod kakršnega do sedaj še sploh nismo imeli in je tudi prvi v Jugoslaviji. Ta zavod je namenjen v lepih, jako svetlih prostorih v prvem nadstropju železniškega poslopja na Celovški cesti nasproti prostorom ljubljanskega velesejmšča. Otvoritev tega zavoda se je vršila včeraj ob 11. dopoldne. V imenu ljubljanskega ravnateljstva je pozdravil dole goste gosp. ravnatelj Andrej Vrečko, ki je posebno pozdravil šefa zdravstvenega oddelka ministrstva za narodno zdravje in obenem zastopnika ministrstva za promet g. dr. Dobrodolca. Dalje je pozdravil predsednika upravnega odbora humanitarnega oddelka g. dr. Polca, ljubljanske zdravnike gg. dr. Geigerja, dr. Tičarja, dr. Blejweisa, dr. Mayerja, dr. Rusa in dr. Hausa in pa zastopnike raznih železniških oddelkov.

G. dr. Dobrodolac se je nato zahvalil za pozdrav in je takoj uvodoma omenil,

da je ta prekoristni zavod prvi v državi in to v Ljubljani, to je na onem kraju v Sloveniji, ki je pionir na vse strani v naši državi. Veseli ga to, čestita Ljubljani in posnemala jo bodo v kratkem tudi druga centralna mesta. Izmed mnogih očitkov se je tudi čul popolnoma neopravičen očitke, da se odvarja institucija, kjer se zaprečavajo boleznim, ne pa zavod, ki jih zdravi. To seveda ne odgovarja resnici, kajti ta ambulatorij bo izvrševal po možnosti obojno nalogo. Delalo se je počasi a vztrajno in ne ugaja ni prebrzo žurenje, ki na pol poti obstane. Počasi smo prebrodili težke poti, premagali smo vse ovire in danes odvarjamo ta velekoristni zavod. Pri tej priliki se zahvaljujem vsem, ki so nas podpirali in sodelovali, posebno pa se imamo mnogo zahvaliti vrlomu sodelavcu ministru za promet g. Sušniku, ki se je živo zainteresiral za ta zavod, mnogo napravil in je tudi sam osebno delal. Hvala mu. — Končno se je otvoril še posebno in prav topla zahvaliti vsem, ki so doprinesli podpore k ustanovitvi zavoda, posebno upravitelju ambulatorija g. dr. Jožefu Tičarju in vsem drugim zdravnikom. Zaključil je otvoritveni nagovor z besedami: Srečno delo, dober uspeh! Otvorjam ambulatorij. — Nato je podal dr. Tičar obsežen znanstven referat o pomenu ambulatorija in o modernem zdravljenju. Poudarjal je uvodoma zdravljenje z elektriko in z elektrotehničnimi aparati. Fizikalno zdravljenje so naši železnikarji do sedaj še malo poznali. Posebno je poudarjal vpliv električnega toka pri obhodu skozi človeško telo, posebno na razne stanice in pa uspešno zdravljenje z različnimi žarki, kakor na primer o plivu Röntgenovih in drugih žarkov na notranje človeške organe. Omenil je njihov vpliv pri zdravljenju raznih zlih tvorbo. Omenil je razne moderne priprave za električni žig, za masažo in strokovni pregled oči, grla in vseh drugih delov človeškega telesa. S temi pripomočki se bo mnogo pomagalo članom v boju proti tuberkulozi, proti raku in proti drugim nevarnim in opasnim notranjim boleznim. Že striktna diagnoza ponesrečenca ali drugače obolelega člana, bo veliko koristila članom in jim bo vrnila popolno zdravje in mnogi bodo dosegli zopet lahko popolno delazmožnost, kar se do sedaj v mnogih slučajih ni moglo doseči. Ta ambulatorij pomeni začetek nove dobe zdravljenja naših članov in jim bo nudil več kot jim more nuditi bolnica, ki bo s tem ambulatorijem obenem tudi občutno razbremenjena. Njegov precej obširen, znanstveno zasnovan in zanimiv referat so poslušali vsi navzoči z zanimanjem in so ga vsestransko odobrvali. Po tem referatu je pozdravil v kratkem nagovoru delegat ministrstva narodnega zdravja dr. Katičič otvoritelje in vse navzoče goste in je čestital k temu pozitivnemu uspehu. — Na to so si gosti pod vodstvom dr. Tičarja ogledali razne oddelke ambulatorija, katerih bogata zdravniško tehnična oprema je vse naravnost presenetila, posebno če še upoštevamo današnje visoke nabavne cene raznega instrumentarja. — Ogledali so si zobozdravniški oddelke z vsemi potrebnimi aparati, sobo za raziskavo raznih notranjih bolezni z različnimi mikroskopi in drugimi aparati, oddelke za preiskavo oči glede na barvo in ostrino vida, kirurški sobo in posebno zanimiv oddelke, kjer sta nameščena aparata za obsevanje z ultravioletnimi žarki in pa z Bachovim višinskim solncem. S tem ambulatorijem je pridobila Ljubljana nov moderno opremljen sanitarni zavod, na katerega smo Slovenci res lahko ponosni.

* * *

Ij **Umor Ferdinanda Pipana** — nagrada 20.000 dinarjev. Z ozirom na razpisano nagrado v znesku 10.000 Din za ono osebo, ki bi dala sodišču take podatke, da bo na njih podlagi mogoče izslediti pravega krivca Pipanovega umora, se razglša, da je gospod Franc Miklič, hotelir v Ljubljani in oče prvotno osumljenega Ernesta Mikliča založil na policijski direkciji v Ljubljani 10.000 Din kot nagrado za ono osebo, ki tekom treh mesecev izslediti pravega morilca trgovca Ferdinanda Pipana. — Vsakdo, ki kaj ve o tem senzacionalnem umoru, naj to naznani g. policijskemu direktorju, ker je v interesu prizadetih in do sedaj osumljenih oseb, kakor tudi v interesu vsakega državljanca, da se zločinec odkrije. — Cela nagrada znaša sedaj 20.000 dinarjev, ki jo bo prejel ovaditelj in mu bo zraven tega popolna tajnost zajamčena. — Nagrada se bo izplačala tudi osebam, ki slanejo na Primorskem, kjer je bil Pipan doma.

Ij **Organizacija Dinarskega dne** Jugoslovenske Matice v nedeljo 9. t. m. Na korist neodrešenih bratov in sester priredi Jugoslovenska Matica v nedeljo 9. t. m. »Dinarski dan« po celi Sloveniji, ki bo v Ljubljani sledeče izveden: Za uspešno izvedbo Dinarskega dne potrebuje Jugoslovenska Matica kakih 800 sodelavcev, ki so ji že zagotovljeni iz krogov članov vseh društev, akademikov, srednješolcev itd. Osrednja pisarna dneva je nameščena v pisarni Jugoslovenske Matice, Pred Škofijo 21., kjer se dobivajo vse informacije in se oddajajo vse denarne zbirke. V tej pisarni posluje poseben odbor sestojč iz članov Pokrajinskega odbora Ju-

goslovenske Matice in iz zastopnikov sodelavcev. Vsak sodelavec je točno zabeležen in steklenica, v katero pobira prispevke je označena z tekočo številko. Vsi sodelavci imajo tudi trak z napisom »Dinarski dan«. Na najvažnejših križiščih v mestu so nameščene kontrolne postaje, ki prodajajo tudi odkupne znake in pobirajo prispevke sploh. Odkupni znaki imajo napis »Istra 1921« in stanejo 10 ali 5 Din. Lastnikov odkupnega znaka posamezni nabiralec ne bodo več nadlegovali. Nabiralec bodo hodili po ulicah in hišah in zbirali darove v steklenice Dinarski dan začne ob 8. zjutraj in konča po 12. opoldne. Jugoslovenska Matica prosi vsakega, da daruje ta dan vsaj 1 Din za neodrešene brate v Julijski Krajini in na Koroškem.

Ij **Ljubljanski trg.** Veliko blaga, raznih domačih pridelkov in izdelkov in dosti kupcev. Na Cankarjevem obročju so postavili cele kupe razne slame za postelje. Na sadnem in zelenjadnem trgu je bilo dosti najrazličnejšega sadja, grozdja, maroni, domačega kostanja, svežih rozin, fig in razne zelenjave. Nasproti mesnega oddelka se je dobila razna divjačina. Posebno dosti je bilo divjih zajcev, ki so se prodajali po 250 do 300 kron. Tudi različnih gob je bilo dosti.

Ij **Umrli so v Ljubljani:** Frančiška Kuhar, posestnikova hči, 9 let. — Fran Florjančič, zavarovalni potovačni uradnik, 79 let. — Henrik Pečenko, zidar, 54 let. — Lovro Breclj, kofer, 78 let.

Ij **Krojna šola,** od minist. trgov. in obrti konces., Židovska ul. 5, otvori z 20. novembrom zimski tečaj o splošnem damskem in moškem krojenju. Poučevalo se bo čez dan in zvečer. Kroj je preizkušen, lahko razumljiv, pristojna tudi brez poskušnje in se ga lahko priuče tekom tečaja tudi nešvilja. Ugodni plačilni pogoji! Vpisovanje celi dan.

Ij **Tatvine.** Tiskarskemu službencu Ivanu Krnecu je bilo preteklo nedeljo iz nezaklenjene predsobe stanovanja na Cesti na gorjensko železnico ukraden čen jopič, vreden 300 Din. — Posesnici Ani Likar je 3. t. m. neznan tat ukradel 750 Din, ki jih je imela brez listnice v žepu.

Ij **Policijska kronika.** Od 4. do 5. t. m. so bile vlozene sledeče ovadbe: Radi tatvine 5, radi pijanosti 1, radi telesne poškodbe 2, radi pretepa 1, radi prestopka cestno-policijskega reda 8. Napovedane aretacije: 1 radi prepovedanega povrata, 1 radi tatvine, 1 radi vlačuganja.

Prosveta.

pr **Koncert gospe Pavle Lovčelože** se vrši v ponedeljek, dne 10. t. m. ob 8 zvečer v Filharmoniji, na kar opozarjamo naše občinstvo.

pr **Vrtec in Angelček št. 11-12.** Dobi se še ves letnik 1924, nevozan in vezan. V letu 1925 bo izhajal Vrtec z Angelčkom vsak mesec, razven o počitnicah. Z junijem 1925 se bo letnik zaključil; novi letnik se bo pričel z oktobrom 1925. L. 1925 bosta Vrtec in Angelček (šest dvojnih števil) skupaj stala 16 dinarjev; Vrtec sam 10 Din, Angelček sam 6 Din. Naročnino sprejema uprava Vrta v Ljubljani, Sv. Petra cesta 30.

pr **Umetniške razglednice** naših jugoslovanskih »velmož«. Umetniško založništvo »Ažbec« v Mariboru je izdalo drugo serijo (12 razglednic) jugoslovanskih velmož. Druga serija vsebuje reprodukcije sledečih mož: Fr. Finžgar, Fr. Prešern, Anton Foerster, Josip Stritar, Petar Zrinjski, Ivan Gundulić, Krsto Frankopan, vojvoda R. Mišić, Jovan Popović, Ljubomir Nenadović, Branko Radičević, Dositej Obradović. Reprodukije II. serije so izvršene v štirih barvah ter so krasno uspele. Naročila se naj pošljejo na umetniško tiskarski zavod in založništvo »Ažbec« v Mariboru, Koroška cesta 39, Slovenija.

Po sklepu lista. Kraj poveril volivni mandat P. P.

Belgrad, 6. nov. Ob 2. uri. Po Pašičevem odgovoru je kralj sprejel še nekatere osebe, katerih identiteta niti nasveti se ne dajo točno konstatirati. Vendar se je kralj pozno v noči naglo odločil za rešitev, katere ni mogel nihče pričakovati, kdor je stal na stališču edinstva države, parlamentarizma in ustavnosti. Kralj je namreč ob deseti uri pozval v dvor Marka Trifkoviča, ki je ostal pri njem do 12. ure opolnoči, nakar se je zvedelo, da je Marko Trifković dobil mandat za P. P. volivno vlado. Za predsednika vlade je določen Nikola Pašić, ker pa je bolan, bo podpredsednik M. Trifković.

Gospodarstvo.

Fr. Gombač:

Kmetijske hibe in kmetijska podjetja v Belikrajini.

V 8. odstavku pod tem naslovom v »Slovenec« dne 4. t. m. priobčenega članka se je vrnila mala tiskovna pomota, ki smisel nekoliko potvarja. Namesto »olje« glasi se mora »kolje«, kar so cenj. čitatelji gotovo že sami opazili, kajti kostanj da lepo kolje, nikakor pa olja. Olje bi se pač lahko pridobivalo iz orehov, toda na to v danih razmerah ni misliti, ker se prodaja sušenih orehov kot sad bolj izplača.

Enaka napaka je vrnila pri ameriški samorodnici »huntingdon«. Pravilno je »huntingdon«.

Kar se saditve orehov, kostanjev in lešnikov ter rentabilitete teh tih, je pripomniti, ker je saditev teh najenostavnejša in ker ta drevesa ne zahtevajo skoro nikakega poznejšega oskrbovanja in ker vendarle vsako leto, izvežemo posebne nesreče, zadostno obrodijo, da je njihova rentabiliteta vsestransko sigurna, četudi slučajno toča tu pa tam nekaj potolče. Poleg sadu dajo pa orehi, ko dovolj dorastejo, drag mizarski les, ki se že na kilogramu prodaja, kostanj pa, dokler je mlad, daje lepo, trpežno in drago kolje za vinograde in sadovnjake, ter izvrstne gosposke palice (Spaziersstöcke), ki jih golove tovarne drago plačujejo. Dalje se kostanjeva drevesa srednje debelosti uporabljajo za telefonske in brozjavne droge, starejša pa za doge (vinske in druge sode) ter za dobivanje tanina odnosno za drva ali deske, stebre itd. Torej vsestranska gospodarska poraba! Sad, osobito če je lep debel (maroni) se pa od jeseni do pozno spomladi lahko in brez stroškov ter navadno drago proda.

Tudi lešniki dajo poleg sadu še količke, ki sicer niso posebne trajnosti, a za eno leto le porabljeni. Bolje se pa izkoristijo za obroče v cementnih in drugih tovarnah, kjer se izdelujejo sodi za zelje, repo in druga suha roba.

Le malo dobre volje in več podjetnega duha, in v par desetletjih bi cela Belikrajina imela lahko najboljšo plantazo lepih orehov, kostanjev in lešnikov, kar bi vsemu prebivalstvu donosalo letno več milijonov dinarjev čistih dohodkov.

Povpraševanje po tem sadu je vsako leto prav veliko. Tudi na Sadjarsko in vrtnarsko društvo za Slovenijo v Ljubljani prihajajo vprašanja tujih kupcev za cele vagone, toda vstreči ni mogoče, ker s težavo se da spraviti v enem kraju komaj četrt do pol vagona skupaj. Drugačna bi pa bila kupčija, ako bi si veletržec mogel nabaviti v enem okraju več vagonov takega sadu.

Pomisliki in predsodki bi utegnili nastati radi lahke spomladne pozebe orehov. Tudi ta nevarnost je v Belikrajini kot vinskem kraju skoro izključena. Za slučaj obsežnih nasadov visokodebelnih dreves se pa klimatične razmere zboljšajo, kar jasno dokazujejo obširna in sistematična pogozdovanja goličavih krajev.

g Zivinski sejem v Ljubljani dne 5. t. m. Na današnji sejem so prignali 394 konj, 195 žrebet, 127 volov, 135 krav, 27 telet in 346 prašičev za rejo. Cene so bile sledeče: par dobrih konj do 20.000 Din, voli prvostalni izjemno za kg žive teže Din 13.75—14.50, voli

rejeni 13.25—13.50, voli za vprego po kakovosti in sposobnosti 12.50—13, biki lažji 10 do 11, krkave rejene 10—11, krave klobasariče 7—8, teleta težja debela 17—17.50, teleta lažja 15.75—16.75, teleta zaklana po kakovosti 22—22.50, prašiči peršutarji 15.50—16.50, prašiči zaklani po kakovosti 20—22, kostruni in ovce debele 8—9, plemenski prasci 8 do 12 tedenski komad po 150 do 250 Din. — Današnji semenj je bil dobro obiskan, živine se je prignalo primeroma dosti, a debele živine je primanjkovalo in je tudi le za tako bilo živahnejše povpraševanje. V ostalem pa je bila kupčija bolj mrtva in se je sklenilo malo kupčij. Cene pa so ostale skoro neizpremenjene. Le debeli prašiči in težja teleta so na ceni nekoliko pridobila. Kakor kaže, se je cena precej ustalila in ni pričakovati nobene posebne spremembe v cenah za bodoče.

g Svinjski sejem v Mariboru. Na svinjski sejem dne 31. okt. 1924 se je pripeljal 324 svinj: cene so bile sledeče: mladi prašiči 5 do 6 tednov stari, komad Din 87.50—125, 7—9 150—225, 3—4 mesece 325—500, 5—7 612.50 do 750, 8—10 625—1000, 1 leto 1000—1750, 1 kg žive teže 15—20 Din, 1 kg mrtve teže 22.50—27.50 Din.

g Položaj na trgu z vinom v Banatu. Pišejo nam: Trgatev v Banatu je že končana. Količina pridelka je letos dosegla samo polovico lanske. Kakovost pridelka je dobra. Dosedaj še ni prišlo do večjih kupčij, ker vlada glede cen neorjektivnost. Zolge belega vina iz lanskega leta so majhne in so cene od 6.50—7.50 Din za 10—15. odstot. blago. Cene so: otelo novo črno 10 odstot. hl Din 450, belo novo 9—9.5 odstot. Din 550, 10 odstot. Din 600, 11 odstot. Din 700, siler Din 550.

g Konkurni. Konkurni je razglašen o imovini Frana Ogrizka, trgovca v Mariboru, Vetrinjska ulica št. 11, registriranega pod firmo: Prva mariborska izdelovalnica zamaskov in drugih predmetov iz plutovine Fran Ogrizek, trgovec v Mariboru, Vetrinjska ulica št. 11; istotako je razglašen konkurni o imovini Ivana Vaupotiča, mesarja, prekaževalca in trgovca z živino v Gornji Radgoni, registrovanega pod to firmo.

g Polom Pomorske banke v Gružu. Pomorska banka v Gružu je prišla zadnje čni v plačilne težkoče. Poskušala je na različne načine izvesti sanacijo in to predvsem s pomočjo italijanskega kapitala. Poskusi so se izjalovili. Sedaj je Pomorska banka zaprosila za prisilno poravnalno postopanje in ponuja 40 odstotno poravnavo.

g Izvoz koruze v Italijo ni prepovedan. Kakor javlja belgrajsko »Vreme«, izvoz koruze v Italijo ni prepovedan.

g Novi proračun za leto 1925-1926. V proračunskem oddelku finančnega ministristva je sedaj znižana svota izdatkov za finančno leto 1920-1926 na približno 14 milijard dinarjev. Na vojno ministristvo pride 2200 milijonov dinarjev izdatkov, za prosveto je določenih 750 milijonov, za pravosodje 300, za ministristvo za vere 116, za narodno zdravje 320, za poljedelstvo 250, za trgovino 110, za notranja dela 560, za agrarno reformo 102 milijona dinarjev.

g Nov monopolski predmet. Ministristvo za narodno zdravje je v sporazumu z monopolsko upravo določilo, da bo kinin od novega leta dalje monopolski predmet.

g Akcija za osnivanje podružnice Narodne banke v Dubrovniku. Dubrovniški gospodarski krogi zahtevajo, da se ustanovi v Dubrovniku podružnica Narodne banke.

g Tovarna bakra in medi Bratje Sternberger v Slovenski Bistrici je prešla kakor poročila »Jutranji List«, v roke znane zagrebške tvrdke »Delniška družba za promet s kovinami Zugmayer & Gruber«, ki bo tovarno popolnoma reorganizirala. Tovarna se preuredi za električni pogon.

g Zanimanje Italijanov za naše poljske pridelke. Po poročilu italijanskega poslanstva v Belgradu se opaža na italijanskih trgih zelo živahen interes za jugoslovanske poljske pridelke.

g Švicarski proračun za leto 1925. Švicarski proračun za prihodnje leto izkazuje deficit v višini 16.5 milijonov frankov napram 37.8 milijonov v preteklem letu.

g Produkcija sladkorja v Evropi. Tvrdka F. & O. Licht v Magdeburgu ceni letošnjo sladkorno produkcijo sladkorja v evropskih deželah sledeče (v tisoč tonah): Nemčija 1640, Češkoslovaška 1450, Francija 800, Poljska 450, Rusija 430, Belgija 375, Italija 360, Holandska 330, Španija 255, Ogrska 200, Švedska 143, Danska 140, Avstrija 68 in druge države 320, skupaj 6961 tisoč ton sladkorja. V tej številki je treba vpoštovati Jugoslavijo s produkcijo nad 100.000 ton.

g Znižanje diskontne obrestne mere v Avstriji. Po poročilih dunajskih listov se bo te dni vršila seja upravnega sveta avstrijske Narodne banke, na kateri bo sklenjeno znižanje diskontne obrestne mere od 15 na 12 odstotkov.

Borze.

5. novembra 1924.

ĐENAR.

Zagreb. — Italija 3—3.03 (3.03750 do 3.03750), London 312.50—315.50 (312.75 do 315.75), Newyork 68.20—69.20 (68.30—69.30), Pariz 3.6150—3.6650 (3.61—3.66), Pariz 3.6150 do 3.6650 (3.61—3.66), Praga 2.05—2.08 (2.0530—2.0830), Dunaj 0.095750—0.098750 (0.096750—0.098750), Curih 13.80—13.40 do 13.40), elekt. dolar 67.50—68.50 (67.25 do 67.75), Amsterdam 27.25—28.45.

Curih. Belgrad 7.55 (7.55), Budimpešta 0.0068 (0.0068), Berlin 1.2350 (1.2350), Italija 22.62 (22.60), London 23.60 (23.56), Newyork 519.20 (519), Pariz 27.22 (27.15), Praga 15.4750 (15.4750), Dunaj 0.007325 (0.0073), Bukarešt 2.90 (2.90), Sofija 3.80 (3.78).

Dunaj. Devize: Belgrad 1025, Kodanj 12.180, London 322.800, Milan 3089, Newyork 70.935, Pariz 3717, Varšava 13.590. Valute: dolarji 70.460, angleški funt 321.000, francoski frank 3675, lira 3055, dinar 1020, češkoslovaška krona 2102.

Praga. — Devize: Lira 148.13, Zagreb 49.2250, Pariz 178.25, London 154.30, Newyork 33.95.

VREDNOSTNI PAPIRJI.

Ljubljana. 7 odstot. investicijsko posojilo iz leta 921 63.50 (denar), 2 in pol odstot. drž. renta za voj. škodo 112.50—113 (zaklj. 112.50), Ljubljanska kreditna banka, Ljubljana 205 do 230, Merkantilna banka, Kočevje 124 do 126, Prva hrvatska štedionica, Zagreb 916 (denar), Strojne tovarne in livarne, Ljubljana 130—148, Trbovelj. premogokopna družba, Ljubljana 485—490 (zaklj. 485), Združene papirnice Vevče 110—120, »Split« anon. družba za cement Portland 1416—1500, »Nihag« d. d. za ind. i trg. drvom, Zagreb 70—85, 4 in pol odstot. zastavni listi Kranjske deželne banke 17 (blago), 4 in pol odstot. kom. zadolžnice Kranjske deželne banke 89 (blago).

Zagreb. Hrvatska Eskomptna banka, Zagreb 108—110, Hrv. sveopća kreditna banka,

Zagreb 108—110, Hrv. slav. zem. hipot. banka, Zagreb 57, Jugoslavenska banka, Zagreb 104, Ljubljanska Kreditna banka, Ljubljana 213, Prva hrvatska štedionica, Zagreb 915, Slavenska banka, Zagreb 80—82, Dioničko društvo za eksploatacijo drva, Zagreb 92.50, Hrv. slav. d. d. za ind. šećera, Osijek 850 do 890, Narodna žumska industrija, Zagreb 55, Guttman 710—720, Slavonija 72.50—73, Trboveljska premogokopna družba, Ljubljana 470, 7 odstot. inv. posojilo 64, vojna odškodnina 111.

Dunaj. Živnostenska banka 804.000, Al-pine 381.000, Greinitz 136.000, Kranjska industrijska družba 785.000, Trboveljska družba 486.000, Hrvatska eskomptna banka 108.500, Leykam 140.000, Avstrijske tvornice za dušik 180.000, Gutmann 378.000, Mundus 845.000, Slavex 200.000, Slavonija 70.500.

BLAGO.

Ljubljana. Les: Lipovi hlodi od 20 cm prem. napr., od 2 m dolž., zdravo, lepo blago, fco nakladalna postaja, za 100 kg 60, deske I, II, III, fco meja 630, hrastovi plohi, 43 mm, 17—30 cm, 3 m dolžine, fco meja 1250, jese-novi plohi, suhi, Ia, 20—30 mm, fco nakladalna postaja 1390, remeljni 4—5 m, 8-10 cm, fco meja 750, brusni les po uzancih Ljubljanske borze, fco nakladalna postaja 225, bukova drva, obrobijenci, fco nakladalna postaja 5 vag. 19, 19, zaklj. 19, oglje Ia, vilano, fco meja 113. — Zito in poljski pridelki: Pšenica domača, fco Ljubljana 890, pšenica bačka, par. Ljubljana 435, koruza bačka, par. Ljubljana 335, oves bački, par. Ljubljana 340, laneno seme, par. Ljubljana 675, pšenična moka bačka, št. 0 bas., fco Ljubljana 625, pšenični otrobi, srednji, b-n, fco Ljubljana 215. — Stročnice, sadije: fižol ribničan, orig., fco Ljubljana 440, fižol ribničan, očiščen, b-n, fco Postojna trans. 545, fižol prepelčar, orig., fco Ljubljana 450, fižol prepelčar, očiščen, b-n, fco Postojna trans. 580, fižol mandolon, orig., fco Ljubljana 400, fižol mandolon, očiščen, b-n, fco Postojna trans. 500, fižol rujavi, orig., fco Ljubljana 410, orehi, b-n, belo sušeni, brez koščakov, fco nakladalna postaja 725.

Novi Sad: Pšenica 355—362, koruza 170, oves 275, moka basis »0« 560—580. — Položaj neizpremenjen.

Cerkveni vestnik.

e Nočnim častilem presvetega Rešnje-ga Telesa se naznanja, da je nocoj redna nočno češčenje presvetega Zakramenta. Molila se bo 20. ura: Vernim dušam v tolažbo. Vabimo k polnoštevni udeležbi.

e Nova svetnika. Dne 1. t. m. so v vali-kanu v navzočnosti sv. očeta Pija XI. pre-čitali dekret, ki izjavlja, da se more Jožef Cafasso, svetni duhovnik, rektor cerkvenega zavoda v Turinu (sodobnik don Bosca) slo-vesno proglasiti blaženim, in dekret, ki po-strjuje čudeža, predlagana za kanonizacijo blaž. Janeza Marije Vianneya, župnika v Ars. Slovesnosti so poleg kardinalov in dru-gih zastopnikov pristojnih cerkvenih oblastí prisostvovala francoska in piemontška po-slantstva. Po prečitanih dekretih je imel p. Luigi Copéré, postulator v zadevi blaž. Vian-neya, daljši nagovor na sv. očeta. Sv. oče je odgovoril s krasnim govorom, v katerem je slavil čednosti Cafassa in Vianneya in se pri tem s toplimi besedami spomnil duhov-nikov, ki se tih in nepoznani širšemu svetu žrtvujejo v delu za blagor duš. Papež je re-kel med drugim: »Današnji dan bodi v to-

Jutranja zvezda.

Napisal H. Rider Haggard. Iz angleščine prevel Peter M. Černigoj.

(Dalje.)

14

»Ne, ne zanašam se na sanje, ki se spreminjajo kakor poletni oblaki in hitro minevajo,« je odgovorila deklica drzno. »Če je bog moj oče, ali po duhu ali po telesu, ne vem kako, stori, da se mi prikaže pred očmi. Njegove modrosti prosim zase in njegove naklonjenosti za drugega. Poklič ga, če imaš tako moč, Asti. Poklič ga, tudi če me ubije. Bolje je, da umrjem, kakor —«

»Pst!« je rekla Asti in ji dela roko na ustnice. »Ne govori tega. Poznam neki čar in ga bom za tvoj blagor — in za blagor nekoga drugega — poskusila, a ne tukaj. Morda me usliši, morda ne, morda pa se ti prikaže in bom jaz morala plačati ceno. Obledi se tedaj, kraljica, in se ogrni s tem pajčolanom ter pojdi za menoj — če si upaš.«

Plazili sta se po tesnih hodnikih in po mnogih skritih stopnicah navzdol, dokler nista slednjič prispeli k vratom na vznožju visoke strme skale. Asti je vrata odkle-nila in odprla in jih zopet zaklenila, ko sta vstopili.

»Kje sva?« je zašepetala Tua.

»To je grobnica Amenovih velikih duhovnic, kjer pravijo, da bog čuje. Nihče ni stopil vanjo skoraj trideset let. Glej, v prahu se poznajo stopinje tistih, ki so prinesli zadnjo duhovnico k počitku.«

Dvignila je svetiljko in pri luči je Tua videla, da sta v veliki votlini, poslikani s podobami bogov, kateri so imeli na obeh straneh svoje vdolbine. V vsaki je bila postavljena krsta z okrašeno sprednjo stranjo in za njo alabastren kip tiste, ki je ležala v krsti, spredaj pa darilna miza. V pročelju grobnice je stal majhen oltar iz črnega kamna, ostali prostor je bil prazen.

Asti je peljala Tuo k stopnici oltarja in ji velela, naj poklekne; nato je odšla z lučjo ter jo skrila v neki stranski kapeli, tako da je tema bila sedaj popolna. Potem je Tua slišala skozi globoki molk njene korake, zakaj zdela se je, da prst kriči pod njenimi nogami, čeprav je stopala rahlo, in slednji korak je odmeval pod obokanim stropom. In neki žar je izhajal iz nje, žar njenega življenja na tem mestu smrti. Šla je mimo Tue in pokleknila ob oltarju in odmev njenega gibanja je zamrl. Tui se je samo zdela, da se je iz slednjega groba na levi in desni dvignil Ka tiste, ki je bila tamkaj pokopana, ter da se je približal, da pazi in prisluškuje. Ni jih mogla videti, ni jih mogla slišati, a je vendar vedela, da so tamkaj, in jih je mogla prešteti — bilo jih je vseh dvaintrideset — ker je v njej sami nastajala njih podoba, vsaka različna od druge, toda vse bele, pričakujoče, slovesne.

Tedaj je Tua slišala, da mrmra Asti skrivne rotitve, ki jih ni mogla razumeti. Na tem mestu in v tej tihoti so zvene-le grozotno in strašno, in ko jim je prisluhnila, jo je sploščala obhajala groza. Klečeč je pripognila glavo skoraj do tal in je pošiljala Amenu prošnje, naj bi jo usmiljeno uslišal in ustregel hrepenenju njenega srca.

Molila je in molila, dokler ni opešala in se utrudila, dočim je Asti vedno krepkeje izgovarjala svoje rotitve. A odgovora ni bilo, nobeno božanstvo se ni prikazalo, nobenega glasu ni bilo slišati. Slednjič je Asti vstala, stopila k njej in ji zašepetala v uho:

»Pojdiva, preden se čuječi duhovi, ki sva jim zmotili mir, ujezijo nad nama. Bog je zaprl svoja ušesa.«

Tua se je oprla ob Asto in vstala, toda tedaj se je, sama ni vedela zakaj, njen strah povečal in poglobil. Za hip je stala, nato pa je zopet padla na kolena, zakaj tamkaj na daljnem koncu velike grobnice, blizu vrat, skozi katera sta bili vstopili, se je prikazal v temi svetel soj. Počasi se je oblikoval in dobival postavbo žene, opravljene z obliko egiptanske kraljice in z žez-lom v roki. Svetla prikazen se jima je bližala tako, da sta videli njeno obličje. Tua obraza ni poznala, vendar pa se ji je zdela, da je podoben njenemu, toda Asti ga je poznala in se je pred prikaznijo zgrudila na tla.

Sedaj je postava stala pred njima, sve-tla reč v globoki temi, in ljubeč, tih glas je spregovoril:

»Pozdravljena, kraljica Egiptata je rekel. »Pozdravljena, Neter-Tua, Amenova hči! Ali se bojiš gledati duha, ki te je rodil, ti, ki si se drznila klicati očeta bogov, da izpolni tvojo prošnjo?«

»Bojim se,« je odgovorila Tua, trepetajoč po vsem telesu.

»In ti, vedeževavka Asti, ali se tudi ti bojiš, ki si bila ravnokar dovolj drzna, da si klicala Amen-Raju: »Pridi z visokega neba in odgovarjaj?«

»Tako je, o kraljica Ahura,« je mrmra-la Asti.

»Žena,« je nadaljeval glas, »tvoj greh je velik in velik je tudi greh kraljevskega bitja ob tvoji strani. Če bi bil Amen vaju uslišal, kako bi bili vedve stali pred nje-govim veličastjem, ko sta se spričo moje prikazni, ki sem bila nekoč umrljiva kakor vedve, prestrašeni zgrudili na tla? Obema vama pravim, da bi bili tamkaj, kjer kle-čita, umrli, če bi bil bog vstal, kakor sta v svoji brezbožnosti želeli. A on, ki vse ve, je usmiljen in je poslal mene, kot resnico, da živita in učkata jutrišnjega solnca.«

»Naj nama Amen odpusti,« je prosila Tua zasopla, »moj greh je bil, o mati, zakaj jaz sem ukazala Asti in ona je ubogala. Jaz sem kriva in ne ona, zakaj mučijo me dvo-ni in strah zame in za nekoga drugega. Pri-hodnost bi hotela videti.«

»Zakaj bi, o kraljica Tua, hotela po-znati prihodnost? Če peklo zija pod tvo-jimi nogami, zakaj bi hotela gledati njega muke? Če te pričakuje nebo, zakaj bi ho-tela gledati skozi špranje njega zlatih vrat, preden je čas? Bodočnost je smrtni-kom skrita, zakaj če bi mogli odgrniti nje zagrinjalo, bi jih uničila s svojimi straho-tami. Če bi vse gorje življenja in smrti le-žalo pred človeškimi očmi, kdo bi si upal živeti in kdo bi si, ah, upal umreti?«

»Tedaj me čaka gorje, o žena, ki si mi bila mati?«

»Saj ne more biti drugače. Svetloba in tema tvorita dan, radost in bridkost tvo-rita življenje. Človeško bitje si, bodi zado-voljna.«

»Pa sem tudi božjega rodu, o Ahura, če so vse povesti resnične.«

lažbo tolikim revnim, majhnim, ponižnim ljudskim župnikom, dušnim pastirjem, pozabljenim od vseh, ako ne bi prišla od časa do časa do njih beseda njihovega škofa, ko jih prihaja obiskat... Sami jih mnogo poznamo... srečevali smo jih na naših romanih po gorah... v nepristopnih krajih, kamor niti vsakdanji kruh ne more dospeti; ubogi, samotni duhovniki, prave izgubljene predstraže, izgubljene vsaj za priznanje in znanje velikega občanstva, a dobro znani ljubezni in hvaležnosti toliko duš, ki nimajo druge tolažbe nego v njih in njihovem poslanstvu.

za vsakogar neobhodno potreben!

Turistika in sport.

Nogometne tekme 9. t. m. V nedeljo se vrši na prostoru Ilirije kot zadnja tekma jesenske prvenstvene sezone tekma med mariborskim Rapidom in ljubljanskim Jadranom. Izid tekme odloči, komu od obeh tekmecev pripade 2. in 3. mesto prvenstvene tabele. Momentano stoji na 2. mestu Jadran s 7 točkami, medtem ko sledi na 3. mestu Rapid s 6 točkami. Pričetek tekme je določen na 15. uro. Ob 13.30 nastopita k prijatelji, tekmi Ilirija in Hermes, ki obeta istotako zanimiv sport. Prvenstvena tekma med tema kluboma je bila ena najboljših domačih tekem, Ilirija

je zmagala šele v zadnjih minutah po trdem boju. — Na prostoru Primorja se vrši dopolne zadnja drugorazredna prvenstvena tekma med LASKOM in Svobodo.

Budimpešta: Zagreb (3:1). Nogometni reprezentanci Zagreba in Budimpešte sta se sestali pretečeno nedeljo v Budimpešti. Tekmi je prisostvovalo nad 15.000 gledalcev. Igra jugoslovanskega moštva je ugajala razvijanju občinstvu nad pričakovanje dobro; posebnost v drugem polčasu so Zagrebčani podali uspešno in lepo igro. Rezultat, četudi je negativen, je treba označiti za časten in v danih prilikah, ko zagrebska moštva niso v najboljši formi, za povsem zadovoljiv.

Kolesarske dirke na sportnem prostoru Primorja so pretečeno nedeljo uspele povoljno, četudi je bila udeležba dirkačev majhna, ker je Primorje začasno črtano iz koles. saveza, vsled česar je start na njegovih prireditvah verificiranim kolesarjem zabranjen. Tekalščice se je izkazalo za kolesarske prireditve prikladno, prireditve otvarja za prihodnjo sezono kolesarskemu sportu izgleda na širše udejstvovanje. Važnejši rezultati so: novinci 2 km: 1. Slamič 3:34.5; glavna dirka 10 km: 1. Meniga (Orao, Zagreb) 18:48.3, dirkalo je tu 7 vozačev, med njimi prvak Slovenije Kosmatin in mladi talent Glavič, ki sta zasedla 2. in 3. mesto; dirka dvojice 20 km: 1. Kosmatin — Glavič, 2. Meniga — Kranjc (Orao), 3. Moran — Slamič; vožnje seniorjev in vožnje pomožnih motorjev sta se udeležila le po en dirkač; handicap na 2 km: 1. Meniga 3:32.8, 2. Moran, 3. Kosmatin.

ŠPANSKI CARPENTIER.

Naenkrat se je pojavil, letos pomladi. Šele 24 let je star, imenuje se Paolino, naši

bravci ga že poznajo. Polno njegovo ime je Paolino Uzendum, a občinstvo ga imenuje samo Paolino, in s tem imenom je stopil med športni svet. Potolkel je v Madridu cejo vrsto prav znanih bokserjev in ljubezen Spancev se je obrnila od bikoborcev naenkrat proti novi zvezdi. V kino ga hodijo gledat, dnevniki razpravljajo o njem, nabiravci avtogramov mu tudi v postelji ne dajo miru; da mu ne manjka ženitnih ponudb, si lahko mislimo. Sotrudnik lista »Heraldo Madrid« ga je obiskal, in mu je Paolino tole povedal:

»Rojen sem bil v Regilla, majhnem selu biskajske provincije Guipuzcoa. Okoli sela so krasni gozdi, z najlepšimi in najvišjimi drevesi na Špankem. Moj oče je bil drvar, jaz tudi, in drevesa v okolici Regilla so imela na potek mojega življenja velik vpliv. Na njih sem najprvo poskušal moč svojih mišic. Med drvarji se vršijo namreč tekme, kdo zna drevesa najhitreje posekati in kdo je najmočnejši. V moji ožji domovini so imeli za najmočnejšega devetindvajsetletnega drvarja Orcaza Guirre; bil je večji kot jaz in sedem let starejši. Pozval me je na dvoboj, sprejel sem ga; vsi so se čudili, kako morem biti tako korajžen, in so prorokovali moj neogibni poraz. V prvi vrsti je odločil čas, ki sva ga porabila za posekanje močnega drevesa. Zmagal sem; posekal sem drevo z 90 cm v obsegu v dvasetih minutah. Postal sem znan po vsej Španski, in pozval me je na tekmo najmočnejši španski drvar Cortaberry. Premagal sem ga in zboljšal sem rekord v posekanju enako močnega drevesa od dvaset minut na osemnajst. V San Sebastianu sem gledal nekoč dva bokserja, ko sta se borila pred poldrugim letom. Brž sem sklenil, da bom tudi jaz bokser. Dobil sem dobrotnika, ki me je poslal v Pa-

riz. V štirih tednih sem se toliko naučil, da sem podrl na tla francoskega mojstra Journeta. In potem sem šel od zmage do zmage. Upam, da bom podrl tudi Carpentiera in Dempseya.

Tako hitro sicer ne gre, kakor si je Paolino predstavljaj. Imel je tudi neuspehe, kajti surova moč ni vse. Treba je dolgoletnega treninga. Paolino je priden in častihlepen. Sporočili so Dempseyu njegovo željo, da bi se rad meril z njim. Mojster mojstrov mu je odgovoril, da mu bo drugo leto željo izpolnil in se bosta borila, če bo Paolino do takrat izšel iz vseh bojev kot zmagovalac. Boriti se mora pa samo z najboljšimi. Bomo poročali. Dempsey je Dempsey.

Poizvedovanja.

Našel se je v soboto zlat gumb za manšete z monogramom. Dobi se v Cegnarjevi ulici 12.

Meteorologično poročilo.

Ljubljana 305 m n. m. viš.

Normalna barometrična višina 736 mm.

Čas opazovanja	Barometar v mm	Termometer v C	Relativna vlaga v %	Nebo, oblaki	Velikost vetra v mm
4./11. 21 h	733.7	14.1	0.7	obl. j. v.	
5./11. 7 h	741.2	12	1.1	obl. j. v.	0.0
5./11. 14 h	740.5	11.9	0.7	obl. j. v.	

MALI OGLASI

Vsaka drobna vrstica Din 1.50 ali vsaka beseda 50 par. Najmanjši 5 Din. Oglasi nad deset vrstic se računajo više. Za odgovor znakmo!

Zamenjam stanovanje

z 1 sobo in pritliklami v sredini mesta. Pove uprava

2 smirna PREPROGI

5x4 in 4x4 m, ter GARNITURA iz ebenovine, napredaj. — Aleksandrova cesta 3, II. nadst., desno — od 10. do 13. in od 15 do 17. ure.

GOSPODIČNA

pridna in pošena, z dobrimi spričevali, ISCE službe PRODAJALKE v manufakturni ali specijalni trgovini. Naslov v upravi pod 6964.

Službo v župnišču

išče KUCHARICA z dobrimi spričevali in več let gospodinjstva na večjem posestvu. Naslov v upravi pod št. 6940.

SAMOSTOJNA GOSPODINJA

obnem kuharica za večje kmetijsko gospodarstvo na deželi, se SPREJME v stalno službo. Pogoji: samostojnost, poštenost, pridnost, varčnost. Nastop takoj ali pozneje. — Plača po dogovoru. — Prosi se samo za ponudbe, ki po polnoma odgovarjajo pogojem. Naslov v upravi. 6947

ZELOD,

BUKOV ZIR, LIPOVO SEME in SUHE GOBE plača najbolje »FRUCTUS«, Ljubljana, Tabor štev. 2 in Krekov trg št. 10.

Več vagonov REPE

naprodaj. Poizve se v upraviteljstvu graščine na Kodečevem — Moste štev. 1 — pri Ljubljani.

HISA

tik predmestja Ljubljane, nova, enodružinska, s takojš. prostornim stanovanjem — ugodno naprodaj. Pojasnila daje F. Jerko, Črnuče, Ježica

NE ZAMUDITE

UGODNE PRILIKE!

Radi opustitve trgovine se prodaja vse manufakturno blago pri trdnici JOS. BE-DRAC, Aleksandrova 12, po vsakih sprejemljivih cenah. — Velika izbira modnega blaga, krizastega in črtnastega za kostume in krila, posebno nizke cene v angleških šifonih in platnu za rjuhe. Posebna nakupna prilika za p. n. drž. in privatne uradnike. 6770

Pozor kmetovalci, obrtniki!

Prevozni MLINI

za domače mletje (pogon 3 KS) so na ogled in prodajo pri: PODBOJ, Sv. Petra cesta 95, Ljubljana. 6576

Tekoči vosk Jelka

je vliše vseh mazi za parkete in linolej.

KUPCI

nepremičnin!

Zahtevajte v vsakem javnem lokalni REKLAMNI LIST »POSEST«

v katerem so obširni popisi raznovrstnih vil, stanovanjskih, trgovskih, obrtnih in gostilniških hiš ter posestev, kmetijskih in graščinskih posestev, mlinov, žag, stavbišč itd. — Na željo Vam dostavlja list brezplačno REALITETNA PISARNA

»POSEST«

d. z. o. z. v Ljubljani, Sv. Petra cesta št. 24.

CENO NAPRODAJ

radi selitve bela (email) kuhinjska kredenca, visoka omara za obleko, umivalnik z ogledalom in marmor. ploščo 2 postelji in več drugih stvari. — Naslov v upravi »Slovenca« pod »Selitev 6922«.

NAPRODAJ:

hromatična harmonika, gosli, viola, in poleg tega še ca. 500 komadov not za špamel. — Harmonika je s štirimi oktavami. — Poizve se pri Ziga Wohlfart, Ljubljana, Cerkvena ulica 21, II. nadst., vr. 36

Posestvo

NAPRODAJ — obstoječe iz zidane hiše: 3 sobe, kuhinja, klet, hlev in vse gospodar. poslopje v dobrem stanju; lep sadni vrt in dve njivi. Po dogovoru tudi lahko več. Naslov pove uprava »Slovenca« pod štev. 6905.

Ženitev!

Akademik želi znanja z gospodinjstvom od 18—30 let. Le resne ponudbe s popolnim imenom in sliko, ki se vrne, na upravo »Slovenca« pod »Stroga tajnost« 6949.

Drva

trboveljski premog

N. Petrič

Ljubljana
Gospodarska cesta 16
Telefon 343

Sprejem v stalno službo

dobrega STOLARJA ki je popolnoma več v izdelavi MEHANIČNIH STOLOV. Plača dobra, nastop takoj. Vpraša se pri upravi »Slovenca« pod štev. 6951.

Lep krompir

prodaja na drobno po Din 1.30 trrdka

A. VOLK

Resljeva cesta št. 24.

IZPRAŠANI

STROJEVODJA

za ozkotirno železnico s spričevali kot izučen ključavničar se sprejme v stalno službo. Ponudbe pod: »Izprašan strojevodja« št. 6954 na upravo »Slovenca«.

Prodaj bi lesno trgovino

v ZEMUNU z lastnim skladiščem 4400 kvadr. metr. in 250 ulične površine, s pisarno, malim stanovanjem, šupo in motorjem. Sprejem tudi KOMPANJONA — s prima referencami. Ponudbe prosim na JULIJ BERKOVIC, ZEMUN. 6930

STANOVANJE!

Uradnik, oženjen brez otrok, išče stanovanje 2—3 sob s pritlik. za takoj ali pozneje. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod: »Mirna stranka«

KDOR POŠLJE

3 DIN v poštinih znamkah dobi 1. številko »Ilustrovanega Tjednika«, ki izide te dni. Naročnina do konca leta 15 Din. Prinašal bo slike naših politikov, glasovitih ljudi, krajev, dogodkov, romane itd. Lepa prilika za pričetek hrvaščine!

»Ilustrovani Tjednik« ZAGREB, I. p. p. 375.

KROJE

po najnovejši modi, poljubne, za dame in gospode, razpošilja Alojz Knafelj, strok. učitelj za krojaštvo, Križevniška ulica št. 2. 6961

HISA NAPRODAJ

v Ljubljani, Stari trg 20. — Resne ponudbe na upravo »Slovenca« pod štev. 6970.

POSESTVO

VZAMEM V NAJEM

6—20 orajov za daljšo dobo blizu Ljubljane ali drž. ceste — Ponudbe pod »POSEST« št. 6968 na upravništvo.

Posestvo z zidanimi hišami, vinogradom, njivo, sadunosnikom in gozdom se dobi za 100 Din

in sicer ga dobi samo isti, ki bo zadel ono srečno srečko, katere številka se bo v najkrajšem času izrebrala pri Prostovoljnem gasilnem društvu v Strniču pri Pljuju. Iščajo se tudi prodajalci srečk. Za vsako srečko je poslani 100 Din vneprej.

Prometni zavod za premog d. d. V LJUBLJANI

prodaja

PREMOG

IZ SLOVENSKEH PREMOGOVNIKOV vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava na debelo

INOZEMSKI PREMOG IN KOKS

vsake vrste in vsakega izvora ter priporoča posebno prvostni čehoslov. in angleški koks za livarne in domačo uporabo, kovaški premog, črni premog in brikete

Naslov: Prometni zavod za premog d. d. V Ljubljani, Miklošičeva cesta štev. 15. II.

»DELTA« trgov. na železnem robom d. d. Zagreb

Martičeva ul. 8. Skladnice: Černomerec (kukla sgradi) Telefon: 10-80, 10-17, 19-45. Brzjavke: Gradelita.

železniške in tramvajske potrebščine za državno, industrijske, poljske in cestne železnice.

Železo in pločevno, žico, cevi

Reprezentant v Ljubljani: A. Lampret, Krekov trg 10.

Inserati v »Slovencu« Imajo poln uspeh. — Inserirajte v njem!

Že za 48 dinarjev

en meter dobrega lodna
en meter dobrega ševjota
en meter dobrega sukna

dvojne širine dobite pri

Lenasi & Gerkman, Ljubljana

Kdor da več

za priporočilo svoje tvrde ali podjetja v kakem časopisu, kakor bi bilo to v skladu z uspehom, ki ga je dosegla reklama, naj bo uverjen, da je temu ponajveč vzrok napačno izbran način reklame. Zato je neobhodno potrebno, da se vsak trgovec ali obrtnik, pa tudi vsakdo, ki kaj kupuje ali prodaja, obrne poprej na upravo našega dnevnika in zahteva podrobnih pojasnil in proračun. Stranka si pri tem prihrani trud in stroške in se obvaruje česče večje škode.

Vsem prijateljem in znancem naznanjamo žalostno vest, da je naša

Karolina Trpin

dne 4. novembra nenadoma preminula.

Pogreb nepozabne bo danes v četrtek ob pol 3. uri iz deželne bolnice na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana — Idrija.

Žalujoča rodbina TRPIN.

Neizprosna usoda nam je iztrgala iz naše srede našega nadvse ljubljenelega soproga, očeta, starega očeta in tasta, gospoda

FRANJO FLORJANČIČA

uradnika zav. banke »Slavije«

ki je danes po mučni bolezni v 80. letu, previden s tolažili sv. vere, preminil.

Pogreb nepozabnega bo v četrtek, dne 6. novembra ob pol štirih popoldne iz hiše žalosti, Mestni trg št. 13, k Sv. Križu.

Sv. maše zadušnice se bodo brale v stolni cerkvi sv. Nikolaja.

Ljubljana, dne 4. novembra 1924.

Žalujoče rodbine
Florjančič, Götzl, Tekster.